...Н ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

...УРЯТ ҮНЭН

...СС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...27 (9781) | 1962 оной февралиин 1, четверг | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ

1962 ОНОЙ мартын 18-да СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА

...АДРНУУДЫЕ ЗҮБӨӨР ШЭЛЭН ...БИХА, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

...хүсөөр лэ коммунизм ...а байна. Партиин XXII ...раалһан асари ехэ хү...эй түсэбүүдые бодото ...үүлхын тула угаа ехэ, ...ажал хэхэ хэрэгтэй. Пар...ын шиидхэбэринүүдые ...КПСС-эй Программын ... бэелүүлхын түлөө бү...тэмсэл эмхидхэхэ гээшэ ...тэрээнэй нютагуудта...ай, ахин организаци...е уеын гол зорилгонь

... байгуулха асари ехэ ...алтатайгаар бэелүүлхын ...орон бүхы арга болом...алиин барагдашагүй ..., материальна угаа ... сүлөөтэ арадынь эршэ ... марксизм-ленинизмын ...үнэн сэхэ Коммунис...тинь баян дүй дүршэл-

...ргые амжалтатайгаар ...тула ажахын болон ...бүхы участогуудые зү...рилхэ, олониитые зо...эмхидхэхэ, гол зорилго...идхэхын тула олон мил...оной хүсэ шадал, бэлиг ...эршэ зориг, эрдэм мэргэ...дүршэл элсүүлхэ хэрэгтэй.

...ргые имагтал хүнүүдэй, ...шэдэй амжалтатайгаар ... байһаниинь мэдээжэ. ...хы хүдэлмэрилэгшэдые ...он табиха, хүмүүжүүл... гээшэ эмхидхэлэй хү... гол шухала нүхэсэлынь ... Ажал хүдэлмэриие ша...эмхидхээд, хүтэлбэрилхы ...гшэдые зүбөөр шэлэн ...айгаа һаа, амжалтанууд ... **«Эмхидхэлэй хүдэлмэ...н тула түбхын түрүүн...рилхы хүдэлмэрилэгшэд...а, хүнүүдые һургаха, ...далха, шэнэ түрүү юу...ргэн обёордог, шэнэ ар...ааг — тиимэ хүнүүдээр ...хозуудые, бригадануу...а шухала... Хүнүүдые ...гээл бэлэн хэрэг юм, энэ ...идхэхын тула ехэ ухаан ...эрэгтэй бэшэ, харин хү...дэхын, тэдээниие эмхид...э туһалжа, һургахын, ...эрэгтэ зоригжуулхын ту...рилэгшэ һайса ажаллаха** ...гэжэ Москвада болоһон ...хын хүдэлмэрилэгшэдэй ...зүблөөн дээрэ Н. С. Хру... юм.

...рад бэлиг шадабаритай ...олон юм. Урдаа табигда...онуудаа шиидхэхэ хэрэг...шэдые зоригжуулжа, хү... шадамаар, партиин, гү...хын болон соёлой орёо ...үдые зүбөөр шиидхэжэ ...шар ёһо мэдэхэ, олонии...хэ гайхамшагта хү...партимнай урган хүмүү... хэрэг ажалаа мэдэхэ, үүс...хүтэлбэрилэгшэд хүтэлбэ...алнуудта дэбжүүлэгдэһэн

...жал түргөөр урагшаа даб...нь зорилгонууд, улам үр...йгаа коммунистическэ ба... хүтэлбэрилхы хүдэлмэри...үмэнэ улам ехэ эрилтэ ...гээл иимэһээ хүтэлбэрил...мэрилэгшэдые шэлэн та...тэдэнэрые коммунистическэ ...тойгоор хүмүүжүүлхэ, ...ан хэрэгээ бэелүүлхын ...нигаа, арадайнгаа үмэнэ ...салгатай байхаар тэдэнэ...үүлхэ гээшэ партийна ...нуудай, эмхидхэлэй хү... гол хараа шугамынь ...эргэтэй.

...рилхы хүдэлмэрилэгшэ...литическэ бэлэдхэлэйнь, ...лэйнь талаар харалсажа ...ха гэһэн Ленинэй захяа ...үдые партийна бүхы орга...наар бэелүүлхэ зэргэтэй, ...политика бэелүүлхын тү...лда дүй дүршэлтэй боло-

һон урданай хүдэлмэрилэгшэдые, тэрэшэлэн залуу, эршэ зоригтой эмхидхэлшэдые зүбөөр хубаарилан табиха зорилготой гэжэ КПСС-эй XXII съезд зааһан байгаа. Коммунизмын үзэл сурталнуудта үнэн шүтэнги, дүй дүршэлтэй, мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд, хэрэг ажал эмхидхэжэ шадамаар, ехэ эршэ зоригтой хүнүүд арадай ажахын бүхы гол шухала участогуудые толгойлхо зэргэтэй.

Энэ зорилго шиидхэхын тула хүнүүдые шэнжэлхэ, шадабаритай, бэлигтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэдэрхэ, тэдээниие зүбөөр шэлэн табиха шухала гэжэ Ленин һургадаг байгаа. Ажал хэрэгтэ иимээр хандалгын жэшээе Москватай, Ленинградай хүтэлбэрилэгшэд харуулна. Тэндэхи партиин райкомуудые дүй дүршэлтэй эмхидхэлшэд, инженерно-техническэ бэлэдхэлтэй хүнүүд толгойлно. Хүдөө ажахые һайнаар мэдэхэ, эмхидхэлэй талаар дүй дүршэлтэй болоһон хүтэлбэрилэгшэдые колхоз, совхозуудта дэбжүүлхэ талаар Узбекистанай Хорезмдэхи обком ехэ ажал хэһэн байна. Иимэ хүдэлмэриин аша үрэнь түргөөр шалгаран харагдаа: тус область 1961 ондо хүбэн тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ, колхозуудынь орон соогоо эгээл ехэ ургаса ургуулжа, гектарһаа дунда зэргээр 29 центнер хүбэн хуряажа абаа.

Гэхэтэй хамта зарим партийна комитедүүд хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн абаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һанаа амарханаар хандадаг байна. Энэ талаар Туркменистанай, Таджикистанай, Вологодско, Кировскэ, мүн бусадшье областьнуудай партийна организацинууд ехэ дутагдалнуудтай байһаар. Ажалаа унагааһан хүтэлбэрилэгшэдые нэгэ газарһаань нүгөө газарта һэлгэн табиха ябадал Кировскэ областьда ушарна.

Хүтэлбэрилхы тушаалнуудта һула, үүсхэлгүй, эрид шууд хараа бодол баримталдаггүй хүнүүдые байлгаха гээшэ илангаяа мүнөө үедэ тэсэмээр бэшэ байна. Тиимэ хүнүүдые ажалһаань эрид шууд сүлөөлхэ, ажабайдалһаа гээгдэһэн, саарһа эреэлээд лэ һуудаг, даажа абаһан хэрэгээ шиидхэжэ шадахаяа болиһон тиимэ хүнүүдые хүтэлбэрилхы тушаалнуудта абахаяа болихо хэрэгтэй. Заводууд, барилганууд, колхозууд болон совхозуудые, районууд болон областьнуудые хүтэлбэрилжэ, бодото амжалта туйлаһаарнь хүнүүдые шэлэн табиха, хүмүүжүүлхэ талаар али зэргын шадабаритай байһаарнь хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажал-ябуулгые сэгнэхэ шухала. Хооһон үгэнүүд, гоё гоё найдуулганууд бэшэ, харин ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд, коллективээ эмхидхэхэ, арга боломжонуудые ашаглаха, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ тушаа арга шадабаринь хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндые тодорхойлхо зэргэтэй.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаатай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ илангаяа ехэ анхарал хандуулха шухала. Ороһо, мяха, һү, хүдөө ажахын бусадшье эдеэ хоол улам ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэл коммунистическэ байгуулалтын эгээл гол асуудалнуудай нэгэниинь, бүгэдэ арадай хэрэгынь мүн болонхой. Партиин XXII съезд, һаяхан үнгэргэгдэһэн зононууд хоорондын зүблөөнүүд хүдөө ажахые хүсэн түгэсөөр хүгжөөхэ Программа хараалаа. 1962 оной мартын 5-да зарлагдаха КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ пленум хүдөө ажахые һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тушаа партиин зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэ байна. Ажал хүдэлмэри эмхидхэхэ гээшэ эгээл шухала болоод байна. Хүдөө ажахын хүтэлбэриин һайжарха бүри хүдөө ажахын эдеэ хоол элбэг дэлбэг болгохо зорилго улам түргөөр шиидхэгдэхэ болоно.

Дүй дүршэлтэй, шадабаритай, дайшалхы эмхидхэлшэд колхоз, совхоз, район бүхэниие толгойлхо зэргэтэй.

Зарим партийна комитедүүд хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бүхы талаһаань шэнжэлээд, анхаралтайгаар туһалхын, тэсэмгэйгээр һургахын орондо хүнүүдые забда сүлөөгүйгөөр һамааруулдаг, колхозуудай түрүүлэгшэнэрые, совхозуудай директорнүүдые, партийна, ажахын хүдэлмэрилэгшэдые ажалһаань сүлөөлөөд, ондоо тушаалнуудта дэбжүүлдэг байха юм. Игэжэ ажал хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулагдана. Колхозуудай түрүүлэгшэнэрые, совхозуудай директорнүүдые шэлэн абажа, дэбжүүлхэ асуудалда буруугаар хандагдаһанай ашаар тэдэнэр Курганска, Омско областьнуудта ехэ олоор һэлгэгдэнэ. Жэшээнь, Курганска областиин «Большевик» гэжэ совхоздо богонихон болзорой туршада дүрбэн директор һэлгэгдээ. Ороноймнай олохон колхоз, совхозуудта агрономууд болон зоотехнигүүд дуталдана, харин тиихэдэ Латвида хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй 65 процентнь, Эстонидо —61, Туркменидэ—59, Арменидэ—55 процентнь ондоо тушаалнуудта хүдэлнэ.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые һурган хүмүүжүүлхэ, марксизм-ленинизмын һургаал шудалуулха, дутагдалнуудые тэсэн ядахаар, гүрэнэй, партиин журам наринаар сахидаг байхаар, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлые дэмжэдэг байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна комитедүүдэй шухала уялганьмүн болоно. Хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй ажалынь олониитын хиналта доро байха зэргэтэй.

Ажабайдал гээшэ хүтэлбэрилэгшэдые бэлэдхэлгын, политическэ эрдэмдэ һургалгын эхин һургуулинь мүн болоно. Лениндэ адлирхуугаар хүдэлдэг, партийна, гүрэнэй ажал-ябуулагшад партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ, бодото ажал дээрээ, коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ үедэл урган гараха байна. Партиингаа, арадай этигэл найдабариие харюулхаһаа, тэдээнэй хүсэл зоригыень нангинаар бэелүүлхэһээ, коммунизмын илан мандахын түлөө олониитые элсүүлхэһээ ондоо зол жаргал партийна хүтэлбэрилэгшын үмэнэ байхагүйл.

(«Правдын» январиин 30-най түрүү бэшэгһээ).

Профсоюзуудай санаторно-курортно эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

...А, январиин ...СС). Профсою... санаторно-ку...хи зургаануу...дэлмэрилэгшэдэй ...эй зүблөөн ...й байшангай ...зал соо мүнөө...ба. Тус зүблөөе ВЦСПС-эй Президиум зарлаһан байна.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин зүблөө нээгээ.

Санаторинуудай, амаралтын гэрнүүдэй 1961 оной хүдэлмэриин дүнгүүд, КПСС-эй XXII с'ездын шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан, профсоюзуудай санаторно-курортно эмхи зургаануудай урда табигдаһан зорилгонууд тухай элидхэл хэгдээ.

СССР США ХОЁРОЙ ХООРОНДОХИ СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ХАРИЛСААНУУД

Советскэ делегаци январиин 30-да Москваһаа Вашингтон ниидэжэ гараба. 1962—63 ондо эрдэм ухаанай, техникын, гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, соёл культурын талаар харилсаа тогтоохо тухай СССР США хоёрой хоорондо хэлсээнүүдые хэхэ, зүблөө баталхаяа тус делегаци ошоһон байна.

Гадаадын оронуудтай соёл культурын талаар харилсаануудые тогтоохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй комитедэй научно-шэнжэлхы хүдэлмэринүүдые зохидуулан ябуулха СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй, СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерствонуудэй, СССР-эй соёл культурын министерствын, СССР-эй элүүрые сахиха министерствын, СССР-эй Наукануудай академиин түлөөлэгшэд энэ делегацида оронхой.

Хариин оронуудтай соёл культурын харилсаануудые тогтоохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. К. Романовский делегациие толгойлно.

Зүүн зүгэй барилгашадай зүблөөн

ЭРХҮҮ, январиин 30. (ТАСС). Зүүн Сибириин, Алас Дурна зүгэй районуудта томо панельнүүдээр гэр барилга хүгжөөхэ асуудалнуудаар зарлагдаһан зональна зүблөөн мүнөөдэр эндэ нээгдэбэ. Барилгын ехэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, архитекторнүүд, барилгын индустриин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд, Москвагай, Ленинградай, Красноярскын, Эрхүүгэй, Хабаровскын, Владивостогой, бусадшье городуудай проект табидаг институдуудай, архитектурын мастерскойнуудай түлөөлэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана. Барилгын хэрэгүүдээр РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй комитедэй, ВСНХ-гэй даабаряар КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь С. Н. Щетинин тэрэ зүблөөс нээгээ.

Россиин федерациин городуудта томо панельнүүдээр байрын гэрнүүдэй хэр баригдажа байһан, тэрээнэй саашадаа ямараар хүгжөөгдэхэ тухай РСФСР-эй гүрэнэй барилгын түрүүлэгшын орлогшо Д. И. Суровов элидхэбэ.

Общественнэ эрдэмэй кафедрануудые даагшанарай бүхэсоюзна зүблөөн

МОСКВА, январиин 30. (ТАСС). Дээдэ һургуулинуудай общественнэ эрдэмэй кафедрануудые даагшанарай бүхэсоюзна зүблөөн Кремлиин Ехэ ордон соо мүнөөдэр нээгдэбэ. Кафедрануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта дээдэ һургуулинуудай ректорнүүд, партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай, элдэб министерство, ведомствонуудэй түлөөлэгшэд тэндэ хабаадана.

Нүхэд Ф. Р. Козлов, М. А. Суслов, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Понамарев, А. Н. Шелепин зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсажа байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Ф. Р. Козлов зүблөөе нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Суслов «КПСС-эй XXII с'езд, общественнэ эрдэмэй кафедрануудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэбэ.

Хонид тарган, хурьгад өөдэргэн

Оронго, Янгаажанай тала гүнзэгы сагаан саһаар хушагданхай. Хаа яахан малай гүүртэ, отаранудай байранууд холоһоо харилан харагдана.

Һаяхан Нарһата толгой гэжэ газарта оршодог эхэ хонидой отаранудаар ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байнабди. Эндэ ажахын тоосоондо ороһон Дугар Бимбаевай отарын хонишод 100 гаран хурьгатай болонхой. Тэрэнэйнь 18 хонин эхир хурьга гаргаа. Дүршэлтэй бэрхэ хонишод шэнэ түлнүүдээ нэгэшье гарзагүйгөөр томо болгожо байнхай.

Тээ дүтэхэнэ Бальжинима Ринчиновэй даадаг отара байрланхай. Энэ отарада 650 эхэ хонид, тэрэ тоодо 140 түлгэнүүд бии. Мүнөө тэдэнэр баһал зуу гаран хурьга абанхай.

Эдэ хоёр бригадын хонишод түл абалгадаа эрхимээр бэлдэнхэй. Хаамагууд хүсэд хүрэхөөр бии, хонид тарган. Хүшэ тамираар һайн хониднoo өөдэргэн хурьгад гарана. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гээшэ хонишодой тангариг болонхой.

Хонидой хурьгалжа байха үедэ хонишод үдэр, һүнигүй ээлжээгээр шэнэ түл тодожо абана. Бүлтэдаа эбтэй эетэйгээр ажаллана.

Хээлитэй, мүн хурьгалһан хонидоо онсо һайнаар харууһална, бүлеэн уһаар ундалуулна, үбһэ, һолоомо эдюулхынгээ хажуугаар таряа талханай зүйл үгэнэ. Хурьгалха үдыхэн хонидынь дүтын бэлшээридэ гаргагдана.

— Энэ жэлдэ хонидһоомнай нооһоншье ехээр абтаха, хурьгадшье тобир һайнаар түлжүүлэгдэхэ,— гэжэ хонишод урматайгаар мэдүүлнэ.

Г. Ильин,
манай штатнабэшэ корреспондент.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

◆ **Улан-Удэ.** Городоймнай һунгагшад хотын оршондо байгуулагдаһан һунгуулиин аяар 115 участогуудай составые бүридүүлнэ. Гансахан Советскэ районда һунгуулиин 42 участок бии болгогдонхой.

«Электромашина» заводой коммунистнууд - түрүүшүүлэй нэгэн—слесарь Анатолий Петрович Новиковые һунгуулиин участогай комиссиин составта нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

154-дэхи барилгын управленидэ мэдэлтэй 2-дохи участогай барилгашад шадамар бэрхэ хүдэлмэришэн Ульяна Быковна Тыхеевае эгээл этигэл найдабаритай нүхэдэймнай нэгэн гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, һунгуулиин комиссида оруулха гэжэ шиидээ.

Үхибүүдые эмшэлдэг врач Маргарита Федоровна Дульбеевае үхибүүдэй 2-дохи больницын коллективээрхин мүн лэ дэбжүүлээ.

Һунгуулиин участогуудай комиссиин составуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ үргэлжэлһөөр.

***

◆ **Гусиноозерск.** (Телефоноор абтаба). Сэлэнгын совхозой олон тоото хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтые эрхим бэлэгээр угтахын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Эндэхи фермэ, бригада болон тосхонуудта һунгуулиин урда тээхи суглаанууд болоно. Эдэ суглаануудта хабаадагшад өөһэдынгөө дундаһаа һунгуулиин участогуудай комиссинуудта хүдэлхөөр кандидадуудые дэбжүүлнэд.

Гурбадахи фермын профсоюзай гэшүүд тугалшан Цыбик Бадмаевна Тогочеевае Цайдамай һунгуулиин участогай комиссиин составта кандидат болгохо гэжэ шиидхэбэ. Тиихэдэнь ВЛКСМ-эй гэшүүд фермынгээ ахалагша хонишон комсомолой гэшүүн Цырен-Доржи Лайдапович Бадмаевые нэрлэбэ.

4-дэхи фермын коммунистнууд республикын суута кукурузовод Петр Васильевич Еранский гэгшые Билютайн һунгуулиин участогай комиссида дэбжүүлээ.

А. Нагаслаев.

Эрхимэй эрхимүүд— комиссиин гэшүүд

БАРГАЖАН, (телефоноор абтаба). Бүгэдэ арадай һайндэр—СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө аймагай ажалшад шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, улам эршэмтэйгээр тэмсэжэ эхилээ.

Тэрэнтэй хамта һунгалтын бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, ниитэ-политическэ хүдэлмэришье үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Мүнөө үедэ 600 гаран агитаторнууд ажалшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байнхай. Аймагай тосхон, хүдөө нютагуудаар 40 гаран агитпунктнууд, 100 гаран агитаторай гэрнүүд эмхидхэгдэжэ, һунгагшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри ябуулха гол гуламтанууд болобо.

Аймаг дотор һунгуулиин 31 участок байгуулагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхозууд, промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд дээгүүр һунгуулиин урда тээхи суглаанууд үнгэржэ байна. Тус суглаануудта хабаадагшад һунгуулиин участково комиссинуудта түрүү хүбүүд, басагадаа дэбжүүлжэ байнад. Тэдэнэй тоодо Баргажанай совхозой хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник Николай Андреянович Толстихин, тус ажахын зоотехник нүхэр А. Г. Елшин гэгшэд һунгуулиин Үрөөгэй участогай составта дэбжүүлэгдэбэ. Тиихэдэнь Уланай 8 жэлэй һургуулиинхид директор нүхэр Б. Б. Будаевaa дэбжүүлһэн байна.

Һунгуулиин участково комиссинуудай составта хамтадаа 227 түрүүшүүл, эдэбхитэй багшанар, врачууд болон алба хаагшад дэбжүүлэгдээ.

О. Раднаев,
манай корр.

33 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулхабди

Кяхтын Погранична совхозой хонишон Бабасан Нимаевич Цоктоев хөөрэнэ

Ажахын тоосоондо ороһоор жэлһээ үлүүхэн бологдожо байна. Энэ шэнэ гуримай һайниие манай бригадынхид мэдэхэ болонхой.

Урдань хонишод малаа жэлэй дүрбэн сагта адуулха, харууһалхаһаа бэшэ ондоо ажал хэдэггүй байгаа. Түл абалгын үедэ хурьгашадаар ондоо хүнүүд томилогдодог һэн. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ, хото хорёо заһабарилха хүдэлмэри мүн лэ полевой бригаднуудта даалгагдадаг байгаа. Тиимэһээ абтаһан нооһо, мяханай өөрын үнэ сэн ехэ байдагынь элитэ. Эдэ дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ ажахын тоосоон ехэ туһалаа. Бригадынгаа бүхы хүдэлмэри өөһэдөө хэдэг болоходоо урма зоригтойгоор ажаллажа байнабди.

Ажалай бүтээсэ, абтаха продукцимнай хэмжээн бидэнэй ямараар ажаллаһанһаа дулдыдана бшуу. Тиимэһээ манай бригадынхид ажахын тоосоондо ороһон үдэрһөө эхилээд малаа һайнаар харууһалхые оролдоһон байна. Тиихынгээ хажуугаар үбһэ тэжээл бэлдэжэ абаабди. Нёдондо 50 гектар кукуруза, 30 га зелёнко таригдаа һэн. Тиигэжэ энэ үбэлжэлгэдэ 1100 центнер үбһэ, 450 тонно силос, 360 центнер зелёнко бэлдэжэ абаад, хонидоо тобир тарган ондо оруулжа байнабди.

Ажахын тоосоондо ороһоной һайн талань юун байгааб гэхэдэ: үнгэрэгшэ жэлдэ бригадымнай ажалшад нооһо, мяха ехээр абажа, өөрынь үнэ сэнгые горьтой химдаруулаа. Бүхы хонидһоомнай түсэбэй ёһоор 57 центнерэй орондо 58,4 центнер гэхэ гү, али хонин бүриһөө 3 килограмм 20 грамм нооһон хайшалагдаа.

КПСС-эй XXII съездын материалнуудтай танилсажа байхадаа энэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахаар хараалнабди. Бригададамнай түсэб даалгабари үгтэнхэй. 1962 ондо бүхыдөө 88 центнер нооһо, 628 центнер мяха абахабди.

Абтаһан продукциһаамнай хамта 65387 түхэриг олзо доход орохо. Ажалайнгаа гаргашые харюулаад, 33 мянган түхэритэй сэбэр олзо совхоздоо оруулха хүсэлтэйбди.

Б. Ванчиков.
бэшэжэ абаба.

Үүсхэл дэмжэгдээ

Мыдыгма Базаровна Анчикова юһэдэхи жэлээ хонин ажал дээрэ хүдэлнэ. Доодо-Жахна гэжэ газарта хонидые адуулхада ехэ таару газар юм. Тэндэ энэ хонишон 220 эхэ хонидые харууһалжа байдаг. Мүнөө түл абалгын харюусалгатай саг ерээд, 127 хурьга абажа түлжүүлжэ байнхай. Нарай хурьгадта һайхан үбһэ, талха таряанай зүйл, дабһа, яһанай гурил гэхэ мэтэ дутамаггүйгөөр үгтэнэ.

Үбэлэй түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула отарынхид ехэ хүдэлмэри хэһэн, халуун намарай хото хорёонуудаа заһаһан байгаа. Малшадта һайн байра байдал түхеэрэгдэнхэй. Үдын совхозой түрүү хонишон Д-Х. Лубсановагай республикын бүхы хонишодто хандаһан бэшэгтэй танилсаад байхадаа:

— Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахабди,—гэжэ хонишон Анчикова мэдүүлнэ.

П. Жужаев, хүдөө бэшэгшэ.

Аха. «Коммунизм» колхоз.

100-һаа 100

Чесанын совхозой 5-дахи фермын Харгааһан нютагта хониной шэнэ байра түхеэрэгдэһэн юм. Эндэхи хонишодой бригадые Ринчинима Цыренбазаров даадаг. Мүнөө үедэ хурьга абалга түлэг дундаа. Январиин 20-ной мэдээгээр эндэ хамта 100 хурьган гарза, хоролтогүйгөөр абтаад байна. Эндэхи хонишод түлнүүдээ кошарно-базово аргаар, түлигдэдэггүй хүйтэн байрада байлгажа түлжүүлнэд.

— Манай бригада бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй. 1962 ондо бүри эршэтэйгээр ажаллажа, 100 эхэ хониньһоо 100 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалхаар харюусалгатай зорилгонуудые урдаа табинхайбди,—гэжэ хонишон Мынжидма Бодиева хөөрэнэ.

Н. Хазуев.



Минскын автомобильна завод «МАЗ-500», «МАЗ-503» гэжэ маркын шэнэ ашаанай машинануудые бүтээдэг болохонь. Машинын дизельнэ двигатель 180 морнной хүсэтэй байха юм. Зураг дээрэ: жолоошо-туршалгашан И. М. Кургaнович туршахын тулада бүтээгдэһэн «МАЗ-500» маркын ашаанай автомобилиие шалгалтада бэлэдхэжэ байна. ТАСС-эй фотохронико.

ЗОНОЙ ЗОРИГ БАДАРУУЛНА

Гайхамшагта үе сагта ажаһуунабди. Эдэ үдэрнүүдтэ хайшаашье харахада, хаанашье ошоходо хүнүүд коммунизм байгуулха Программа тухай хөөрэлдэнэ, һонирхон танилсана.

Манай арад зон сээжэ дүүрэнээр амилан, бүргэд шубуун шэнги далайса ехэтэйгээр ниидэхэ дали ургаһандал, коммунизм байгуулгада хамсыгаа шаман оролсожо эхилээл. Ушар тиимэһээ ажалшадай зориг, эдэбхи үүсхэлые хамагай түрүүн хэн зула шэнги бадаруулха, хүгжөөхэ ёһотойб? Партийна организаци, коммунистнууд толгойлхо уялгатай ха юм.

Яруунын Нарһатын совхозой 2-дохи фермын коммунистнуудай гайхамшагта хэрэгүүдые жэшээ болгон абаад харая. Фермын партийна эхин организаци 30 коммунистнуудһаа бүридэнхэй. Энэмнай горьтойхон хүсэн ааб даа. Теэд энэ хүсые зүбөөр хүтэлбэрилжэ шадаагүй һаа, ехэ юумэ хэжэ шадахагүй гээшэ гү? Үгы. Хоёрхон жэлэй саада тээ 2-дохи фермэ тон бирагүй, ядаруу байдалтай байһан юм. Жэшээнь, тон харюусалгатай ажалда оройдоо 2—3 коммунистнууд хабаадалсадаг, архи уудаг, хэрүүл наншалдаа гаргадаг, ажалһаа зугададаг хүнүүд олохон ушардаг бэлэй. Хүдөө ажахын эдеэ хоол худалдаха түсэбөөшье дүүргэдэггүй байгаа. Иимэрхүү байдалда ороһон фермын ажал яагаад һайжарха һэм даа.

Ушар тиимэһээ бригадын партийна эхин организаци үнинэй коммунист, пенсионер нүхэр Ширабониие секретаряар һунгаһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо партийна эхин организациин хүдэлмэридэ ёһотой хубилалта боложо эхилээ һэн.

Партийна бюро хамагай түрүүн тон шухала асуудал шиидхэжэ, коммунистнуудые харюусалгатай ажалда зүбөөр хубаарилан табяа һэн. Жэшээнь, мүнөө һаалишанаар, хонишоноор, тугалшанаар 13 коммунист, барилга дээрэ 4 коммунист, механизатораар 5 коммунист ажаллана. Коммунист Жамсо Дымбрылов фермын ахалагша малшанаар табигданхай. Тэрэнэй хүтэлбэри доро фермын ажалшад 1961 ондо горьтойхон амжалта туйлаа. 100 үнеэн бүриһөө 99 тугал абажа, гүрэндөө 270 толгой эбэртэ мал худалдаа. Үнеэн бүриһөө 1445 литр һү haажа, уялгаяа дүүргээ һэн. Партиин гэшүүн Доржо Будаев хонин ажалда эльгээгдэһэн байгаа. Үнгэрһэн жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, хэлэһэн үгэдөө хүрэһэн байна. Коммунистнууд Дари Цыбикова Дулма Цыбенова хоёр тугалшанаар эльгээгдээд, мүнөө тэдэнэр ажалдаа үльгэр жэшээ харуулна.

Коммунист гээшэмнай партиингаа даабарине сэхэ шууд, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ нангин уялгатай ха юм. Тиимэһээ тэндэхи коммунистнууд бултадаа партийна даабаритай байдаг. Жэшээнь, коммунист, пенсионер Б. Дымбрылов Шэнэ гэжэ газарта байдаг малай харууһа шалгаха даабаряа һайнаар бэелүүлдэг.

Партиин гэшүүндэ кандидадаар һаяхан абтаһан ахалагша хонишон Мунко Дашидоржиев, һаалиин гүүртые даагша Буда Шонходоев, тракторист Чимит Цырендоржиев гэгшэд партийна даабаряа саг болзор соонь, үнэн сэхээр дүүргэдэг юм. Тэндэнь залуу коммунистнуудай һургуули эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө партида орохоёо 7 хүн бэлдэжэ байнхай.

Тус партийна организациин коммунистнууд ганса ажалдаа үльгэр жэшээ харуулдаг бэшэ, харин соёл сурталай, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Гэбэл һүүлэй үедэ коммунистнууд партиин XXII съездын материалаар аяар 60 гаран лекци болон хөөрэлдөө үнгэргөө. Түүхэтэ съездын материалнуудые хүн бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойлгуулхын зорилгоор бэлэдхэл һайтай 10 агитатор томилогдоо һэн. Ажалшадай дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри һайнаар ябуулхын тула агитаторай 3 гэр эмхидхэгдээ, тэндэнь хүнүүд ажалайнгаа һүүлээр газетэ, журнал уншадаг, радио шагнадаг, шатар, даам табидаг юм.

Тиихэдэ саг үргэлжын агитпункт ажалладаг. Мүнөө тэндэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урдахи бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа эхилэнхэй. Тэндэнь съездын материалнууд болон һунгалтын асуудалнуудаар харюу үгэжэ байха тусхай столнууд бии болгогдонхой.

Партийна эхин организаци залуушуулда анхаралаа саг үргэлжэ хандуулдаг. Коммунистнуудай үүсхэлээр уран һайханай самодеятельность эмхидхэгдээ. Үнгэрһэн жэлдэ 10 гаран концерт харуулаа. Үбэлэйшье хүйтэнһөө, зунайшье хура бороонһоо сухаринагүй, тэдэнэр совхозой бүхы фермэнүүдээр концерт харуулжа ябадаг болонхой. Залуушуулай хажуугаар пенсионер үбгэдшье хабаадалсадаг. 70 наһатай Бальжир Дымбрылов концертдэ хабаадагшадай тон эдэбхитэдэй нэгэниинь болодог.

Коммунис ёһо заншал фермын ажалшадай ажабайдалда үдэр бүри үргэнөөр нэбтэрнэ. «Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха» гэһэн асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө. Һүүлээрнь фермын коллектив хамтаараа коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидэһэн юм. Тэндэнь мүнөө наймаалагшагүй ларек нээгдэнхэй. Фермын ажалшад институт болон техникумдэ заочноор һуралсадаг. Нарһатын дунда һургуулиин багшанар заочноор һурадаг хүнүүдтэ туһална. «Илалта» гэдэг партийна организациин ханын газетэ саг үргэлжэ гаража байдаг. Энэ газетын хуудаһанда коммунистнуудай гайхамшагта хэрэгүүд болон дутуу дундануудшье эли тодоор харуулагдадаг.

Партийна эхин организациин ябуулһан эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд ямар бэ? Фермын ажалшад 1961 ондо 1511 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, 1801 центнер худалдаа бшуу.

Шэнэ 1962 ондо фермын ажалшад бүри үндэр уялга абанхай. Жэшээнь, 100 үнеэн бүриһөө 90 тугал абаха, 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга абаха, үнеэн бүриһөө 1700 литр һү haaxa, хонин бүриһөө 3100 грамм нооһо хайшалха уялгатай.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула аһан шадалаараа оролдожо байһан ажалшадые фермын коммунистнууд ударидан ябана гэхэдэ зүбтэй ха юм.

В. Шабагоров,
КПСС-эй обкомой партийна органуудай таһагай инструктор.

Ажалайнгаа һүүлээр...

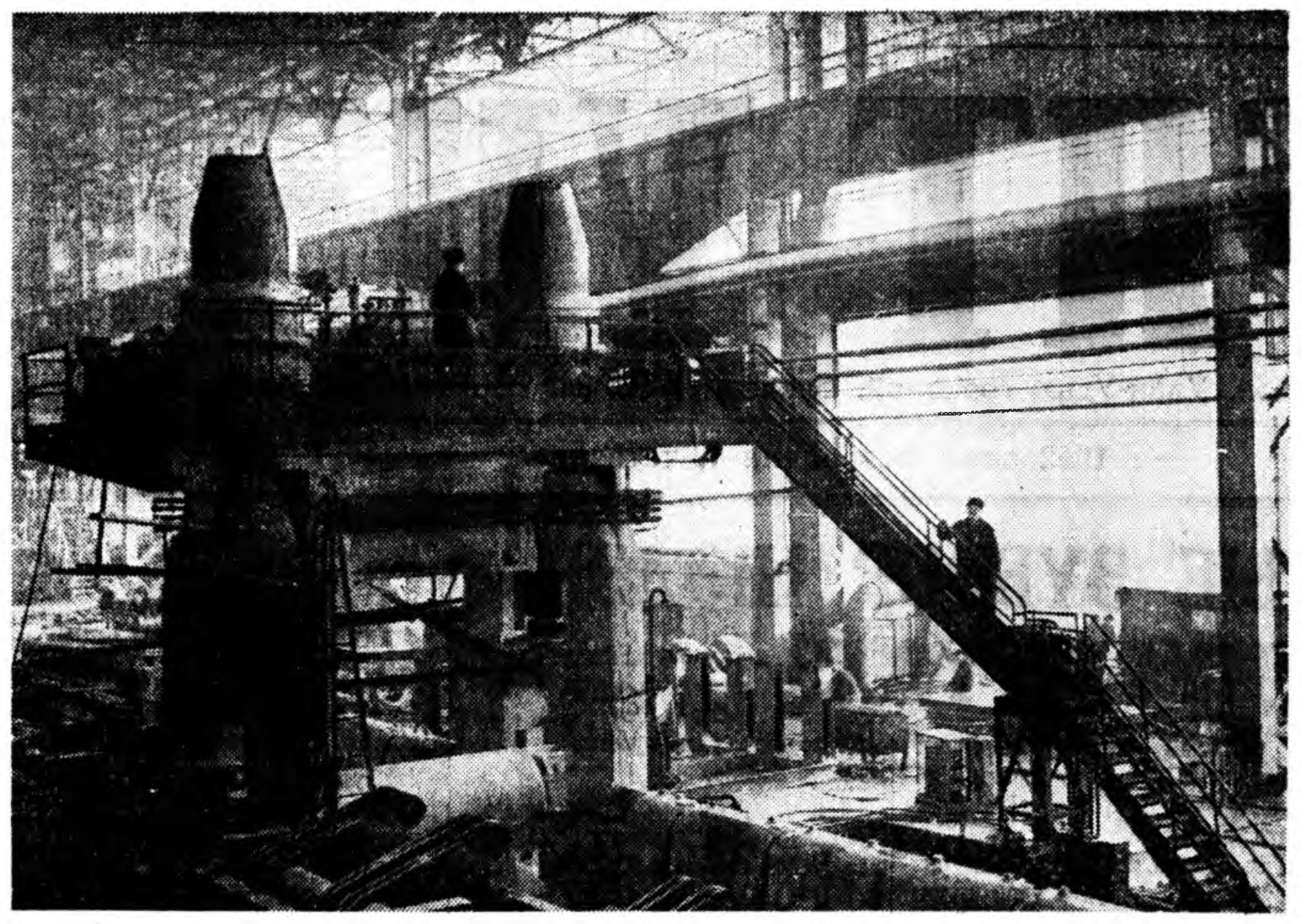
Үдэшын боро хараанай таһархалаар, электрын галнууд носожо, город соо үдэр шэнги һаруул болоод орхино. Десная үйлсэдэ байгааша нэгэ байшангай үүдэн дээрэ «Агитпункт» гэһэн үгэнүүд бүри холоһоо аржыдаг. Эндэ ходо арюун сэбэр, уужам, дулаахан, һаруул байдаг юм. Агитпунктые даагша Александр Юхлин клубые даагша Фаина Мордеевatай хамта һонирхолтой хүдэлмэри ябуулна. Үдэшэндөө агитаторнууд сугларжа, һунгагшадай дунда ябуулха ажал тухайгаа хөөрэлдэдэг. Үдэшэ тэндэ оройхон болотор хүнүүд таһардаггүй: суглараггшад газетэ, журнал болон номуудые уншадаг, радио шагнадаг, шатар, даам табидаг. Залуу агитаторнууд У. Урбадаев, Т. Кожевникова, Н. Мокров гэгшэд даажа абаһан участоггаа долоон хоногтоо нэгэ дахин гаража, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Эрхим агитаторнуудай нэгэн «Дружба» теплоходой коммунис ажалай экипажай капитан Николай Никитович Мокров илангаяа һайнаар ажаллана. Тэрэнэй хөөрэлдөөнүүд хүнэй зүрхэ, сэдьхэл хүдэлгэмөөр байдаг.



Д. Балданов.

Зураг дээрэ: агитатор Н. Мокров һүүлшын һонинииие уншажа байна.

Авторай фото.



ОРЕНБУРГЫН ... еско-Халиловска ме... комбинадта «1120» ... блюминг ашаглал... байнхай. Энээнэй аш... тээжэ гаргалга нил... гэдхэгдэхэ юм. ЗУ... «1120» гэжэ маркын ... ТАСС-эй фо...

ТАСС-эй мэдээсэлнүүдһээ

★ «Ростовуголь» комбинадай Ленинэй нэрэмжэтэ шахтын горнягууд жэлэй эхинһээ хойшо зургаан эшелон антрацит түсэбһөө гадуур абаба. Түрүү шахтын горнягуудай шэнэ амжалтань энэ болоно.

★ Картон, саарһа хэдэг Украинын Жидачевскэ комбинадай хүдэлмэришэд январь һарада даабариһаа гадуур 100 тонно картон, 75 тонно бэшэхэ һайн шанартай саарһа гаргаа.

★ Оронoй Верховно Соведтэ урдань болоһон һунгалтаһаа хойшо Арзамас городой (Горьковско областъ) ажалшад 70 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые абаба.

★ Хабаровскын түбэй газарта — Карл Марксын нэрэмжэтэ үйлсэдэ универсальна магазинай гэр шэнээр бодхоогдожо эхилээ. Энэнь бетон, металл, шэлээр бүтээгдэһэн табан дабхар эгээ һайхан барилгань болохо юм.

★ Ленинградай нэгэдэхи кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэд жэл соо 100 тонно эдеэнэй зүйл түсэбһөө гадуур гаргахаар хараална. Түүхэй эдэй бусаалгагүйгөөр гээлтэдэ ородог ушарые эдэнэр багадхаха зорилготой. Энэнэйнь ашаар 100 мянга гаран түхэриг алмагдаха юм. Ленинградай эдеэ хоол гаргадаг зарим предприятинуудай хүдэлмэришэд тэдэнэй үүсхэлые эдэбхитэйгээр дэмжэбэ.

★ Алас Дурна зүгтэ эгээ томо гостиница Владивостогто баригдажа эхилбэ. Долоон жэлэй эсэслэтэр городто тон һайн үшөө хэды гостиница баригдахань. Тодорхойлбол, Амурай тохойн үзэсхэлэнтэ һайхан эгсэ эрид эрье дээрэ орон соохи эгээ ехэ отельнүүдэй нэгэн баригдахаар түсэблэгдөө. Тэрэнь 1000 шахуу таһалгануудтай байха.

★ Олониитые үргэнөөр хабаадуулжа, Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ Душанбинска педагогическа институдта түрэлхидэй университет бии болгогдоо һэн. Оронoймнай шэнэ ехэ барилгануудай нэгэндэ — Нурекскэ ГЭС-тэ түрэлхидэй университедэй филиал нээгдэбэ. Үндэр хадада оршодог Гарм һууринда, Регар, Курган-Тюбе гэжэ городуудта түрэлхидэй университедэй филиалнууд мүн лэ нээгдэнхэй.

Социалис зөөри сахин хамгаалга— бүгэдэ ниитын хэрэг

Социалис зөөри нарин нягтаар хамгаалан аршалха хэрэг хадаа манай совет гүрэнэй ажал-ябуулгын гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Сэхынь хэлэхэдэ ниитын социалис зөөри гээшэмнай совет байгуулалтын үндэһэн һууринь болоно бшуу. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури бата бэхеэр байгуулха хэрэгтэ манай партиин бүхы анхаралаа хандуулжа байхада, социалис зөөри сахин хамгаалха асуудалай удха шанар бүришье дээшэлнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1961 оной майн 5-да «Тусгаар аюултай гэмтэ ябадал хэгшэдтэй шангаар тэмсэхэ тухай» Указ баталан абаа һэн. Ниитын социалис зөөри сахин хамгаалгые эрид һайжаруулха, улам саашадань арьбадхан баяжуулха хэрэгтэ манай Совет гүрэнэй али зэргээр анхарал оролдолгоёо гаргажа байдагые тус Указ эли тодоор гэршэлэн батална. Тэрэ Указай үндэһөөр гүрэнэй болон олониитын зөөри гэмтээгшэд, үригшэд, хулгайлагшад, тэрээндэ хуули бусаар гараа хүргэгшэд хатуу шангаар, гүрэнэй дээдэ хэһээлтэ хүрэтэр гэмнэгдэхээр хараалагдана.

Гэхэтэй хамта, манай Кяхтын арадай сүүдэй ажал-ябуулга, хэһэн хэрэг хүтэлбэриие хараад үзэхэдэ гүрэнэй, олониитын болон совет эрхэтэдэй хубиин зөөридэ хобдог шунал гаргажа, хулгайлха, гүрэн түрэдэ хэмгүй ехэ хохидол үзүүлдэг баримтануud нэгэтэ бэшэ үзэгдэнэ. Жэшээ болгон иимэ баримта абаад үзэел даа. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар манай арадай сүүд Сүхын арһанай заводой ахалагша бухгалтер байһан Игумнов гэгшын гэмтэ хэрэг хаража үзэһэн байна. Тэрэ хүн тус предприятиин дирекциин, партийна болон профсоюзай организацинуудай нюдэ балай байдаг ушарые, эрилтэ хиналтын дутагдалтай ушарые хэрэглэн, дура зоргоороо элдэб хуурмаг саарһа зохёожо байгаад гүрэнэй нилээд ехэ мүнгэ үбэршэлһэн байха юм.

Игумнов гэгшэ тэрэ ехэ мүнгөөр юу хээ юумэ ааб гэжэ мүрдэхэдэ, саг үргэлжэ архидадаг, энэ бузагай ябадалдаа бусадыешье хабаадуулһан, тэдэнэр суггаа хатуу харые гудамхидагшье байһан ушартай. Үнгэрхэдөө Игумновтай заводой директор байһан Хромых гэгшэ суг архидадаг байгаа хаш. Ингэжэ бултанай нюдэн доро ажаллажа, гүрэнэй зөөри соо умбажа ябахадань, зарим хүнүүд, партийна, профсоюзай организацинууд һожоошье татадаггүй, «намһаа саагуур наранһаа наагуур» ябаг гэһэншэгээр үлэ мэдээшэ болоод лэ ябадаг ушар бии байна.

Гүрэнэй болон кооперативна зөөри үрихэ, хулууха ябадал аймагай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта баһал али олон үзэгдэжэ байдаг. 1961 ондо Кяхтын худалдаа наймаанай конторын мэдэлэй газарнуудта эд бараа, мүнгэ дутааһан аяар 17 ушар элирүүлэгдэһэн юм. Эд бараа дутааха, хулгайлха, мүнгэ үрихэ ушарнууд гол түлэб худалдаа наймаанай кадрнуудые муугаар хүмүүж... рюусалгатай худ... ралдаһан лэ хү... жархидаг дээр... Нёдондо хабар... наймаанай ко... нуудай таһаг (д... лашников) Васи... ябуул хүниие ... хүдэлмэридэ а... Тиихэдээ тэрэнэ... дэбтэр, паспорт... гажа үзөөгүй. Ха... вань чайнойдо 4... лөөд, 516 түхэри... гөөр) үрижэрхи...

Иимэнүүд буз... байдал эд хэрэгл... тын булгэмэй х... маанай газарну... бии гээшэ. Энэ т... адагай, Худэрые... тусхай илгардаг... гай сельпогой ... орлогш... Шемяк... дөө а... дуктну... хэхэ ... мэхэ ... хуурма... бэшэжэ байгаад ... гэ үбэршэлһэн, се... той хохидол ү...

1961 оной сент... һон РСФСР-эй В... ведэй пленум соц... дэ хоро хүргэгшэ... гаар тэмсэхэ, тии... рэг хаража үзэх... хүнгэлэлтэ хэхэ... сүүдэй органу... хэһэн гээшэ. Тэ... Тиигэбэшье тус а... сал сүүдэй орган... тай хэрэг гэжэ ... шэ, харин социал... хин хамгаалха ... олониитэ шууд о... той.

Ушар иимэһээ ... тын зөөри даала... ридаг, худалда... предприятинуудта... на харюусалгатай... дэ хүдэлдэг хүн... хүмүүжүүлхэ, ажа... ноһоо нарин нягт... шалгажа байха г... рилэгшэдэй, па... лон профсоюзай ... нуудай тон ха... уялга болоно.

П...
Кяхтын айм...
сүүдэй ...

ЧЕСАНЫН СОВХОЗД...

ХОНИШОДОЙ ҮДЭР

Һая совхозой 5-дахи фермэдэ хонишодой үдэр үнгэргэгдөө. Тус фермын хоёрдохи бригадын хонишод Чесанын эхинэй Шабартын отарада сугларжа, шэнэ жэлые баяртай һайнаар угтахатаяа хамта урдаа байһан зорилгонуудаа тодорхойлбо.

Тэрэшэлэн Хүльхэсөөндэ, Баруун Хоройдо 3-дахи, 2-дохи бригадын хонишодой үдэрнүүд болобо. Баруун Хоройн Дулма Будажаповагай ажахын тоосоондо ороһон отарынхид үнгэрһэн жэл социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, дирекциин болон парткомой ...гын улаан туг, ажалай коллекти... ломдо хүртэбэ.

ШЭНЭ БАРИЛ...

Загастай тосх... типовой бани ... ашаглалгада үгтэ...

Гадна Цагаа... (II-дохи фермэ) ... тугалай баггах... Дундада (III фе... үнеэдэй шэнэ ха... шадай хамтын б... хайловка тосхон... байра баригдажа... гада үгтэбэ.

Ж. ...

Хори.

Нэгэ процент хэр ехэ гээшэб?

Ойрын хорин жэлэй туршада орон доторoo коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа, хүн түрэлтэнэй үни сагһаа хойшо эрмэлзэн хүсэдэг гэрэлтэ һайхан коммунизмын ордониие бодхоохо эли тодо зам партиимнай XXII съезд заажа үгэбэ. Ажал хэрэгэймнай үдэр бүриин хүтэлбэри болоһон шэнэ Программые хэрэг дээрэнь бодотоор бэелүүлхын тула промышленностиин али бүхы һалбаринуудые түргэн хурданаар хүгжөөхэ шухала.

Тиихэдэ барилгын материалнуудай промышленность ехээр хүгжөөгдэхэ. Совет арадай ажаһуудалые һайжаруулха, культурна эрилтыень хангахын тула һүүлэй жэлнүүдтэ барилгын хүдэлмэри үргэдэжэ байна. Зүгөөр барилгын шухала материалнуудай нэгэн цемент болоно. Тиимэһээ тус материал үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагданхай. Гараха хоёр арбан жэлэй туршада цементын промышленностиин үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциин хэмжээн 4,6 дахин ехэ болгогдохоор хараалагдана. Хэрбээ 1961 ондо жэлдээ 51,0 миллион тонно цемент үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа һаа, 1980 ондо 233—235 миллион тонно хүргэгдэхэ юм. Тиихэдэ цементын шанарые һайжаруулха гээшэ ехэ удхашанартай. Дүрбэлжэн сантиметр бүхэндэ 600—700 килограммай ашаа даажа шадаха эрхим шанартай цемент үйлэдбэрилэн гаргагдаха болоно. Мүнөө үйлэдбэрилэгдэдэг цементын дүрбэлжэн сантиметр бүхэн 300 килограммай ашаа даадаг. Иимэ цемент 1962 онһоо үйлэдбэрилэгдэхээ болихо.

Республикын барилгын организацинуудые хэрэгтэй материалаар хангаха хэрэгтэ Бурядай арадай ажахын совнархозой Тимлюйгэй цемент-шиферэй завод ехэхэн һуури эзэлдэг. Эндэхид шухала хэрэгтэй цементээр шэнэ барилганuудые хангаха зорилгые дүүргэхэ, гүрэнэй түсэбые, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргана. Энээнэй ашаар валовой продукци гаргаха үнгэрэгшэ жэлэй түсэб 101,7 процент дүүргэгдэһэн байна. Бүри урда жэлэйхидэ орходоо 35300 тонно цемент үлүү ехээр гаргагдаа. Тиихэдээ абаһан уялгаһаа гадуур 12800 тонно цемент үйлэдбэрилэгдөө.

Заводой хүдэлмэришэд түхеэрэлгээ зүбөөр, ашагтайгаар хэрэглэхэ гэжэ оролдоод, һайн дүн туйлаа. Жэшээлхэдэ, цемент бутаргадаг тээрмын ажалай бүтээсые 1960 онойхитой сасуулбал 5,4 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Ажалай бүтээсэ 6,6 процент дээшэлүүлэгдээ.

Ажалай бүтээсые бүхы аргаар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. Бии байһан түхеэрэлгээ ашагтай һайнаар хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгые нэгэ **процентээр** ехэ болгобол ямар амжалтын туйлагдаха байһые тус заводой жэшээ дээрэһээ хаража үзэмөөр. Эндэхид түсэбһөө гадуур цемент үйлэдбэрилгые **нэгэ процентээр** дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Ингэжэ жэл соо түсэбһөө гадуур 5000 тонно цемент үйлэдбэрилэгдэбэ. Энэ цементээр 1800 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын 10 шэнэ гэр барижа боломоор. Хэрбээ шифер үйлэдбэрилгые хараалагдаһан түсэбһөө гадуур **нэгэ процентээр** дээшэлүүлбэл, завод жэлдээ нэгэ миллион 466 мянган үлүүтэй шиферэй илитануудые үйлэдбэрилэн гаргаха болоно. Түсэбһөө гадуур гаргагдаһан энэ шифераар 8—8 байратай хоёр дабхар 341 гэр хушажа боломоор.

Зүгөөр үнгэрэгшэ жэл заводойхид үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые хараалагдаһан хэмжээндэ хүргэжэ шадабагүй. Хэрбээ продукциин өөрынь үнэ сэнгые бага болгохо даабаряа дүүргээд, продукциингаа үнэ сэнгые түсэбһөө гадуур **нэгэ процентээр** доошолуулһан байбал, тус завод жэл соо 3,2 миллион түхэригэй арьбалалта хэхэ байгаа. Энэ мүнгөөр юу хэжэ болохо гээшэб гэжэ һонирхоо һаа иимэ: хүдөө газарта тус бүридөө 50 үхибүүдэй байха 130 сад барихаар гэхэ гү, али бүхы дээрээ **нэгэ** доро 4160 үхибүүдэй амарха пионернүүдэй 26 лагерь барихаар: али 13000 үхибүүдэй һураха 78 һургуули барижа болохо гү, али тус бүридөө 200 һууритай 91 кинотеатр барихада энэ мүнгэн хүрэхэ байна.

Голодоһо гаргалгые **нэгэ процентээр** доошолуулбал, 50 мянган шиферэй илитануудые хэхээр байна. Түүхэй эдэй гаргашые **нэгэ процентээр** бага болгоо һаа, 20 мянган түхэриг алмагдаха. Түлишэ гаргалгые **нэгэ процентээр** доошолуулбал, 18 мянган түхэриг арьбалагдаха. Цеховой болон ниитэ заводой элдэб гаргашые **нэгэ процентээр** бага болгобол, 11 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдэхэ.

Заводой бүхы хүдэлмэришэд ажалай һайн амжалта туйлаха, түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилхэ мүрысөөндэ хабаадалсана. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ мүрысөөндэ шалгаржа ябаһан хүдэлмэришэд олон. Экскаваторай машинист Гуревич, бульдозерист Черенцов, горно цехын мастер Самосудов, машинистын туһалагша Безпрозванных, машинистнууд Брельгин, Ефимкина, Мороев, механическа цехын слесарь Федоров болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Коммунис ажалай ударник Галина Чемезова, түхеэрэлгэ заһабарилдаг слесарь Ефимкин гэгшэд жэшээтэ ажалаараа олоной дунда үнинэй шалгарһаар.

Заводой цех, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ амжалта туйлажа, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэгшэд жэл ерэхэ бүри олошорно. Мүнөө заводой хорин гурбан халаан, бригада үдэр бүриингөө эршэтэ ажалаар энэ хүндэтэ нэрэ солоёо харюулжа ябана.

Заводой эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо үнгэрһ... ойе ажалай шэнэ... угтаха гэжэ зори... ментнигүүд комм... предприятиин нэр... тэлсэхэ мүрысөөн... ажалайнгаа эршы... гадхажа байна.

Буря...
ажах...
техническ...

.....Промышленностьда ажалай бүтээсые ойрын арбан жэл соо хоёрһоо үлүү дахин дээшэлүүлхэ, харин 20 жэл соо дүрбэ, дүрбэ хахад дахин дээшэлүүлхэ шухала. 20 жэл болоод байхада советскэ промышленностьда ажалайнь бүтээсэ США-дахи мүнөө үеын ажалай бүтээсын хэмжээнһээ, багсаахада, хоёр дахин ехэ болохо, тиихэдэ СССР-тэ хүдэлмэриин үдэрэй богони болоһон дээрэһээ 1 час соо хэгдэхэ бүтээсэнь бүришье дээшэлхэ юм".

(КПСС-эй Программаһаа).



БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Бурядай композиторнуудай 3-дахи пленум угтуулан

...зүбшэн ...дэ табия

Бурят дуунууд [ту]хай хэдэн һанамжанууд

...солото зохёолшо... КПСС-эй XXII ...ендэр дээрэһээ ...үүргэ тухай ...хэлэһэн байна. ...материально-техни... ...байгуулха гол ...рилгоһоо гадна, ...олон дээрэ бодолой онол ...дэһэн хүнэй һайн ...ан заншал, аяг ...гээн буришье ...орилго бии байна ...ээ нэн. ...араа болбосорон... ...тай, сэхэ сэдьхэл... ...йтэй, үнэнөө зур... ...һэн хүсэлгэ... ...гаа ехэ үүргэ... ...хүдэлмэриин Кремльдэ болоһон ...гээн дээрэ КПСС... ...тарь нүхэр Л. Ф. ...соогоо хэлэхэ... ...суралган гарганан ...һэн ябуулганнуу... ...ганууд ...хүнэй Ки...атажа, эрхим һай... ажаябаха хүсэл ...хүн зониие ком...мүүжүүлхэ зорил...ргэтэй гэһэн бай-...

...дээрэһээ партиин ...нэгэн шухала ...ература ба искус...улхы үүргые дээ...тэмдэглэгдэһэнэиинь ...э литература ба ...н миллион хүнүү...лангай болон оюун ...аг болохо, тэдэнэ...аан мэдэрэл болон ...харуулха, тэдэнэ...лые баяжуулдаг, ...умүүжүүлдэг арга ...зэргэтэй».—гээд ...р тодорхойлогдо...

...хараа шугам соо ...эрилтые хайшан ...., хүсэдөөр, дүүрэ... ...ёһотойб гэһэн ...манай ороной олон ...бэлигтэнэй ухаан ...заяа үзүүлнэгүй. ...н зохёолшодой бэ...нитын анхаралые ...а байна. Һаядаа ...һэн СССР-эй ба ...зохёолшодой хол...ленинүүдэй нэгэдэ...ран зураашадай ба ...ай холбоонуудай ..., мүн манай рес...н бэлигтэнэй, үзэл ...мэрилэгшэдэй суг...р энэ асуудал ха...н хэлсэгдэнэ. Тии... хүгжэм тухай, тэ...улхы шанар тухай, ...байдалда тэрэнэй ...тухай таараха га...гүй хэлэгдэнэ. Мүн ...ейн дуунай ямар ...р байха тушаа, со...удха ба шанар ту...домжонууд, шүүм...лнүүд түбэй хэблэ...д дээрэ олоор га...дые манай бурят ...дээрэ абажа хараа ...тудалдаха байна ...лэхэ хэрэгтэй.

...дуунууд тухай асуу...талые абажа, тус ...харуулха гэбэ бэшэ...лашье бидэндэ бай...гүй, байхагүй. Энэ ...ья соо нэгэ хүнэй ...ажал бэшэ. Тиимэ ...хэлсээндэ ханда...һанжые эндэ табия.

...гээшэ хүнэй бүхы ...ой ябаһан лэ газар...ал дээрэ даган дуу... Дуун хадаа арад ...бодол, хүсэл эрмэл...дабарине харуул...иень домоглон түү...ые ажал ба тэмсэл...г, амаралта сэнгэл...дэг. Тиигэжэ ай...үүжүүлхы удхаша...иинь дамжаггүй.

...нааша бурядуу... тус түүхэтэ үе са...дуун, хэб дуун, ажа...иин дуун, инагай ...дуун, нааданай ...дуун, түрын дуун, ...н, мунгалгын дуун, ...үльгэр түүрээлгэ, ...жороо дуун, ябаган ...н зүйл зүйлэй аял...нууд гарадаг байгаа. ...ур дүлии, дуугүй ...эжэ үнинһөө нааша ...и. Дуугүй арад зон ...дууладаггүй хүн гэ-...

...һээ, илангаяа мүнөө ...он, улам гоё шэнэ ...охо, үргэн арад тү...раахa, нэбтэрүүлхэ ...мпозиторнууд, поэ...уша- артистнуудай ...оно.

...позиторнууд болон ...аар яһала ажалла... хэрэгтэй. Тэдэнэй ...нуудай үеэр зохёо...уд мүнөө хүрэтэр ...ихашаагдадаг, дуу...шэ. Жэшээлхэдэ, ...нскиин «Доодохон ...гэлигтэ» (үгэнь Д. ..., Н. Н. Тихоновэй ...гэнь Д. Черниновэй), ...ай «Улаахан пулаа...д» (үгэнь Ц. До...рявцевай «Пионе... Д. Аюшеевэй «Бай... Б. Б. Ямпиловай ... Ж. А. Батуевай ...(үгэнүүдынь минии), ... «Бурят орон» ...евай) болон бусад ...найруулгынгаа ам-...

та шэмтээ, алдаагүй. Удаань дайнай үедэ, мүн һүүлэй жэлнүүдтэ олоор найруулагдаһан аялгануудтай сооһоо уран үнэгэтэй, удха түгэлдэр дуунууд нилээд олон гараһан. Дуу бэшэлгэдэ манай зохёолшод—Хоца Намсараев, Жамсо Тумунов, Чимит Цыдендамбаев, Чимит-Рыгзен Намжилов, Дамба Жалсараев, Цырен-Базар Бадмаев, Цыден-Жап Жимбиев, Гунга Чимитов, Цырен-Дулма Дондокова болон бусад хабаадалсаа, мүнөөшье олонхинь бэшэһээр. Тиихэдэ хүгжэм зохёолшодойшье жагсаал олошорон. Голлон ябадаг гурба-дурбэн томошуулайнь зэргэшээдэ залуу хүгжэмшэд—Б. Олзоев, В. Майнескул, Ч. Павлов, Д. Яхунаев, А. Попов, С. Манжигеев, аялга найруулагшад Н. Халбаев, Б. Балдаков, Т. Карпов, Д.-Д. Жалсараев дуу зохёолгон дээрэ шударга ажаллана.

Хэды гэбэшье, энэ ехэ, харюусалгатай ба хүндэтэй ажал дээрэ томо дутагдалнууд бии байһые тэмдэглэхэ шухала. Манай шэнэ дуунууд мүнөөнэй баатарлиг үе сагай нэрэ түрэдэ үшөөл хүрэхэгүй, зарим ушарта дүтэшье ошоногүй. Ехэнхидээ бидэнэр аһамаг муугаар ажалланабди. Тиин удхааршье һула, аянгааршье обор, нэгэ үдэрэй нэрэгүй дуунууд, уран хүгжэмэй найруулгын эрилтэнүүдтэ хүрэхэгүй аялганууд гарана. Иигэжэ дутуу түрэһэн дуунууд үргэн олоной дунда өөгшөөгдэдэггүй, харин заримдаа ойень гутаадаг, уурынь хүдэлгэдэг байха юм.

гээшэ ха гэһэн һанал минии дотор тээшээ тээшээ болонхой. Дуу захидаг газар гэхэдэ, Культурын министерство, наянай радиокомитет болоно. Тиихэдэ Культурын министерствын дуунай үгэ тухай бүри анхарангүй, сэхэ композиторнуудтай хэлсээ хэдэг. Композиторнууд өөһэдынгөө харамжаар үгэнүүдые шэлэн олохо хүгжэм зохёодог. Тиһэнэйнь удаа Министерствын уран һайханай совет зүбшэн хэлсэжэ, хүгжэмыень баталдаг. Үгыень гүнзэгыгөөр харангүйгөөр, хүгжэмдэнь таарулуулха лаб шалгангүйгөөр, уран зохёолшодой холбооной һанамжаа баезэ хэлэхэгүй. Муу дуун болоо һаа, Министерстводоо хэбтээдэг, һайн дуун һаа, дуушадай гарта ородог. Тиигэжэ сценэ дээрэһээ гү, али радиогоор гү хаа-яа дуулагдахашье, гансал композиторай нэрээр соносходог лэ. Үгынь автор һүүдэртэ үлэшэдэг заншалтай.

Гадна манай композиторнууд бараг сааһан бурят хэлэ бэшэгэй дүрэмэй тон муу мэдэхэ (бүришье алга гээ һаа). Тиимэһээ хүгжэм зохёоходоо үгэ үрүүлэнь буруу тээшэнь заһажархидаг, өөрынхеэрээ өөлэжэ, хүгжэмэйнгөө хэмжүүр соо барижа ерээд таһа хабшажархидаг ушарнууд яһала бии. Тэрээниинь хэлэндэ обор дуушан дуулажа, бүришье гажаадаг. Эсэстээ, хэндэшье ойлгогдохогүй, хэндээшье туһагүй юумэн болошоно.

Эдэ бүгэдые зайсуулхын тулада юун хэрэгтэйб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, дуунай үгэ шүлэглэдэг поэдүүдтэ

> ***Арадай шэнжэтэй, партийна шанартай байха ёһо гуримые баримталдаг социалистическэ реализмын искусство ажабайдалые уран һайханаар зураглан харуулхадаа шэнэ арга шадабари зоримгойгоор хэрэглэхэтээ хамта, дэлхэйн соёл культурын бүхы түрүү уг заншалые хэрэглэдэг ба саашадань хүгжөөдэг гээшэ. Уран зохёолшодой, уран зураашадай, хүгжэмшэдэй, театрын болон киногой ажал-ябуулагшадай зохёон байгуулхы үүсхэл, эрхим мэргэжэл шадабаряа гаргахынь тула, зохёохы ажалдаа олон янзын түхэл, маяг, арга хэрэглэхынь тула шухала, бүри ехэ арга боломжо бии болоно.***
>
> (КПСС-эй ПРОГРАММАҺАА)

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ гараһаб гэхэдэ, минии һанаашаар иимэ гээшэ (али бэшэ гү,—эндэ олоной һанамжа хэрэгтэй).

1. Дуун гээшэмнай аялга үгэ хоёрһоо бүрилдэжэ, хүгжэмэй дүри абадаг гээшэ бэзэ. Зүгөөр аялга үгэ хоёрынь эдеэшэһэн сай шэнги буйланги, болонги байха зэргэтэй. Ондоогоор хэлэхэдэ, дуунай үгэ — шүлэг соо аялга хүгжэмые һайтар эдеэшүүлхэ ушартай байна. Юуб гэхэдэ, дуу зохёолгондо урид үгэ хэрэгтэй бшуу. Гэбэшье аялга хүгжэм гээшэ дуунай гол түрүү жолоонь мүн. «Хүгжэм хадаа дуунай һүнһэ зүрхэниинь, дуунай ниидэн сэлэтэдэг дали жэгүүрынь байна»—гэжэ дуу-шүлэгэй мастер М. В. Исаковский нэгэтэ тон зүб тобшолһон юм. Теэд тэрэ дали жэгүүрэйнь даажа татэжэ ябаха удхатай һайн уран үгын үгы һаань, миин хооһоор арбагашаад, далбагашаад лэ бууршаха байна бшуу. Тиимэ дээрэһээ, түбхын түрүүн, дуунай үгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ушартай.

Манай зарим поэдүүд дуунай үгэ—шүлэг зохёоходоо, дуунай онсо илгаае, аялган хашалганай һэлгэсээе, шүлэгэй мүрэй дабхасые, үгын сохилто дабталгые хайхардаггүй. Тэрэ саанаа, бурят үгэ хүүрэй бүхы баялигые, арадай дуунай түхэл маягые хүсэд хэрэглэдэггүй байха юм. Энэ ушар илангаяа залуу поэдүүдэй (В. Петонов болон бусадай) дуун-шүлэгүүдтэ дайралдахаяа һаатадаггүй.

Тиихэдэ зарим композиторнууд, илангаяа бурят хэлэ бэшэг мууса мэдэдэг гү, али алга-түлгэ тухайлдаг хүгжэмшэд, дуунай хүгжэм найруулхадаа үгэдэнь анхаралаа табидаггүй, хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээнь, дохолон үгэдэ зохёогдоһон маяа дуун гаража, харин тэрээниень хэлэндэ обор дуушанай дуулаа һаань, бүришье һаа хэлтэгы боложо, хүнэй сээжэдэ торохогүйһөө байтагай, хуба шэхэндэшье үлгэлдэхэгүй болошодог. Нэгэ тиимэ дуун тухай дуулаа һэм: темынгээ талаар тон шэнэ—коммунис бригада тухай. Үгэнь Ц. Жимбиевэй, хүгжэмынь Б. Олзоевой. Зүгөөр дуулагдадаггүй, дуулаханшье тон бэрхэтэй байшоо. Ушарынь—үгэ хүгжэм хоёрынь хоорондоо нягтаар бүрилдөөгүй, эдеэшээгүй, сиидэм хүйтэн сай шэнги, оошохын амтагүй. Тэрээнһээ боложо, Культурын министерствын уута мүнөһэн соо миил хүрэжэ зарсажа хэбтэдэг... Тиимэ дуунууд энэ ганса бэшэ.

Юрэнхыдөө, дуунай үгэ гээшые балай ехээр хүндэлхэеэ болинтоо

уран зохёолой удха шанарай талаар эрилтэ шангаар табиха, тэдэнэй бэшэһэн шүлэг-дуунуудые хүгжэмдэ оруулхаһаа бүри урид наринаар зүбшэн хэлсэдэг болохо шухала. Хоёрдохёор, поэдүүд композиторнуудтай нягта холбоотойгоор, хоорондоо зүбшэн хэлсэжэ байгаад дуу зохёодог болохо, дуунуудые хэлсэн абахадаа артистнуудта заатагүй дуулуулжа туршаха ёһотой. Гурбадахяар, композиторнууд болон дуушад, хүгжэмшэд бурят хэлэ бэшэгэй дүримые хүсэд дүүрэнээр шудалха, мүн хамта поэдүүд ноото шудалха, хүгжэмэй оньһо гол түлэбөөршье һаань ойлгохо зэргэтэй. Дүрбэдэхеэр, зохёолшодой харюусалгые эрид дээшэлүүлхын зорилгоор, сценэ дээрэһээ гү, радиогоор гү дуунай дуулагдахадань, композитортай зэргэ поэдэй нэрые эрхэбэшэ соносходог байха ушартай.

2. Композиторнуудай мэргэжэл шадабариие, урлалга дархалалгые улам дээшэлүүлхын хойноһоо тодорхой хэмжээ абаха шухала. Һая болоһон РСФСР-эй композиторнуудай холбооной пленум дээрэ алдарта композитор Д. Д. Шостакович иигэжэ мэдүүлһэн байна: «Мэргэжэл шадабари багатай байхаһаа гадна, манайда уялгата дархалгымнай хэмжээн олон ушарнуудта уйгаргүй гүйхэн байһаниинь халагламаар. Дуунуудтаа аккомпанемент зохёожо бирахагүй композиторнууд бии; фокстрот болон вальснуудаа оркестртэ найралдуулжа шадахагүй хүнгэн хүгжэмэй авторнууд бии; оркестртэ оруулагша мэргэжэлтэнгүйгөөр алхамшье гэшхэлжэ шадахагүй оперетто зохёогшод бии, эсэстээ, театрнуудта дутуу болбосоруулагдаһан зохёолнуудаа тушаажа, «хайшан гэнэбта, хэгты»,—гэжэрхидэг оперонуудай авторнууд бии боложо байна! Эдэнэр тэдэнэр иимэ тиимэ дуу, иимэ тиимэ оперетто, иимэ тиимэ кинофильмнүүдтэ хүгжэм бэшэбэ гээд хэблэлдэшье, хэлэ амааршье зар тунхаг тараагдадаг, теэд бодотоорнь бидэнэрэй шагнаашые тэдэнэр бэшээгүй байдаг. Тэдэнэр заримдаа ерэхэ зохёолой анха түрүүшын имагтал хара зурагыень, араг яһыень хэһэн, тэрээниень тад ондоо хүнүүд мяха, шуһаар бэелүүлжэ, һайхан хубсаһаар хубсалуулһан байдаг...»

Иимэ ушарнууд манайшье эндэ бии. Мүнөө Б. Балдаковой хүгжэм, Т. Карповай хүгжэм гээд соносхогдодог, теэд тэдэнэй бэшэһэн дуунуудай араг яһые мяха шуһаар бэелүүлдэг, һайхан хубсаһаар хубсалуулдаг тусгаар хүнүүд бии, тэдэнэйнь нэрые бидэнэр

минии тухайлжа мэдэхэдэгби. Иигэжэ амаараа дуулаһан аялгын автор, хүгжэм дуунай партитурын автор хоёрой хоорондохи хүбиин аралжаа найман соохоо булталһан дуун, хамагай түрүүн, дээрэхи хоёр авторнуудта алдар соло хэр олгохо ааб даа?! Мүн манай элитэ композиторнуудай хүгжэмэй дээдэ үргүүли дүүргэһэнгүй, дүүргээгүйшье хэлсээн аккомпанемент найруулхадаа, тэрэнһээ оркестрын зохёон оруулхадаа нэгэн яншаар, баазаханаар, гүйхэнөөр, һонирхүйгөөр үйлддэг, зарим ушарта ядалсадагшье хэбэртэй юм. Өөһэд дундаа дуунууд зохёожо ядаһан хэлсэлгэн дээрэнь элитэ гарадаг байна. Мүн эдэ дутагдалнуудынь (би эндэ нэрлээгүй) ... Москвада зүбшэн хэлсэлгэн дээрэнь онсо тэмдэглэгдэдэг юм.

Һүүлэй үедэ манай композиторнуудай бэшэһэн дуунууд дотор энэ тэндээ дабталсан, бэе бэеэ дуурайлгасан зарим аялганууд урда хойноо, энэ тиндээ зүүдхэлшэгүйгөөр болоод дуулагдаг ушар баһал бии. Б. Ямпиловай «Залуу наһан» гэжэ дууниинь бүри 1940 оной декадада бэшэгдэһэн оперонуудһаа эшэтэй шэнги аад, баһа һөөргөө, «Булагай эхиндэ» гэжэ өөрынь шэнэ оперо соо тэрэ зангаараа оронхой ябадаг. Ж. Батуевай һүүлшынь зарим дуунууд баһал мэдээжэ баледүүдэйнь хүгжэмэй һалхи татанхай хэбэртэй. П. Берлинский Алайрай аймагта дуулагдадаг архиин дуунай аялгаар парти тухай дуу бэшэһэниинь шэхэндэ хажар дуулдадаг. Д. Аюшеев һаяхан радиокомитедэй захилаар бэшэгдээшэ «Тээгэ, тээгэ» гэһэн дуундаа урданай түрын дуунай хухалгануудые тэрэ зандань шахуу оруулаа гэлсээн болоо һэн. Тиихэдэнь Н. Халбаевай зарим дуунууд татар арадай хүгжэмһөө үндэһэлнэ гэлсэгшэ. Эхилэн бэшэгшэ Раднаевай нэгэ дуунай гол аялгань В. Морошкиной үнинэй сюитэһээ абтаһан байна. Гадна зарим арадай дуунуудые хүгжэмлэн найралдуулһанһаа өөрын хүгжэм болгон соносхуулдаг ушар хаа-яа дайралдадаг. Эдэ баримтанууд һайтай хэрэг бэшэ даа! Залуу хүгжэмшэдтэ муу жэшээ үзүүлнэ. Энээгээр үлэ бараг композиторнуудай ажалда зохёолойнь эршые һуладхана, урагшаа дугташангүй,—хүл дээрэ дэбһэхэ, шэнэ амта бэдэрэнгүй,—хибэдэһээ хибэхэ ябадал үлэ мэдэг гаргана.

Манай композиторнууд арадай хүгжэм дуунай фольклор гүнзэгыгөөр шэнжэлнэгүй, тэрээниие суглуулга бэшэлгэдэ хашанаар хабаадалсана, арадай аялга һайхан дуунуудые хүгжэмэй талаар олон аялгата хоорто таарулан найруулха ябадал хаа-яа дайралдана. Б. Ямпиловай найруулһан «Хэжэнгын гол» али тухай һайханаар дуулдадаг гээшэб! Теэд алим бэ бэшэ дуунууднай? Тиимэ һайханаар, уран гоёор найруулагдаһан хоор манай дуу ба хатарай ансамбльда, мүн арадай уран һайханай бүлгэмүүдтэ тон үсөөхэн, тоолохо болоо һаа, табан хурганһаа сааша гарахагүй.

Мүн дуу зохёолго дээрэ дүршэлтэ ород композиторнууд—Бурядай АССР-эй арадай артист П. М. Берлинский, Бурядай

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)



Зураг дээрэ: «Байгалай долгин» гэжэ залуушуулай дуу болон хатарай ансамблиин гэшүүн нүхэр Хамаганова эндэхэ хатар гүйсэдхэжэ байна.

А. КУРТИГАИ фото.



...№ 1 интернат-һур...гшад хүгжэмдэ ехэ ... Зураг дээрэ: тус һур...гшад духозой ор...ладажа байна.



САРАТОВСКА ОБЛАСТЬ. Балаковско хэмэл утаһанай комбинадай түрүүшын ээлжээнэй барилгын ашаглалтада үгтэхэ хүрэтэр хахад жэлһээ бага саг үлэбэ. Гол цехүүдэйнь — нэхэлгын, ээрэлгын, химическэ, кислотно болон бусад цехүүдэйнь түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо байнхай. Зураг дээрэ: кислотно корпус соо бусалгажа шэргээхэ аппарат тодхогдоно. Хабсаргагшад (зүүн гарһаа) А. П. Майоров, Д. М. Головин гэгшэд хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Мухар һүзэг— мунхаг байдалай үлэгдэл

Соохор Содбо, жороо Жамса

Урдань дасан ошожо, хубараг боложо, аяга тодожо, ами хоолоо тэжээжэ һураһан соохор Содбо жороо Жамса хоёр Улан-Удэ хотын гудамжада уулзашаба ха.

—Ямар һонин хүнтэй ушарба гээшэ бибиб. Нүхэрни, хаанаһаа ябанаш?

— Хаана яана гэлтэгүй, хамаг нютаг доншогдоо. Тиигэжэ нютаг голой элдиниие, амитан зоной хонгорые, уһа булагай тунгалагые, үбһэ ногооной үнгэлигые бэдэржэ ябаһаар баруун Хоридо байрлашанхайб.

— Һайн лэ даа.

— Һайншье бэшэ. Гэргэтэй болоод, гэдэһээ тэжээхэ гээшэ баһал бэрхэтэйхэн хэрэг.

— Ажалтайб та даа?

Ажалшье гэжэ даа. Арга хургын ашаар эдихэ үмдэхэ хоёр буруу харуулагданагүй.

— Ухайш даа. Һониноо хөөрэлши.

— Һониншье гэжэ даа. «Нохойн үгыдэ — гахай хусаба, ламын үгыдэ — бомбо галзуурба» гэһэндэл, хургаараа хургаа сохингүй ябагдана гээшэ.

— Яахаб тиигээд.

— Яагаашье үгы. Мухар шабганса, мунхаг үбгэд хаа-яа байһаар гээшэ.

— Тэли.

— Тэлишье бэшэ. Тэдэнэйш хүзүүн бугуульдаатай.

— Бугуули, ямар бугуули?

— Бугуулиш бэшэ. Бурханда һүзэгтэй заримашуул минииш гар сооходо. Абарал түлхэ буулгагдана, аршаан угаал хэгдэнэ, сахюуса маани хурагданал гээшэ.

— Шадаалши.

— Шадалганшни ганса энээхэн бэшэ. Дасан абаашажа, дансада бэшүүлхэ үгэлгын ээдэй үргэл суглуулаад, хармаан зузаантайхан ябанаб.

— Одоо даа!

— Одоош бэшэ. Тэрэ мүнгэнш тэбхысэ өөрымни халааһанда ородог.

— Үшөө ямар һонинтойбта?

— Һонин һорьмоһотой. Намаяа хайшан гэхэдээд хүниие мэхэлдэг гэжэ һананаш?

— Мэдэхэгүй.

— Мэдэжэ ядаха юун байхаб. Барометрээр бороо оруулдаг нэгэ арга бии. Тэрэнэй стрелкын шииг нойто заагаад байхада, обоо мунхан тахигдадаг. Тиигэжэ һүзэгтэниие һүгэдүүлэгдэнэ.

— Зүб даа.

— Зүбшье һаа, зүгөөртэй. Халтад гэһэнһээ хойшо энэ аргамни зондо мэдэгдэхэеэ һанадаг. Арга башын хүсөөр алгасагдадаг.

— Хүрөөл даа.

— Хүрөөшье үгы. Хүнэй үхэхэдэ, «алта һабынь» татадагби. Тиихэдээ шарахан юумэ эрижэ байна гэхэдэм, алтан гаража ерэдэг.

— Һөөл гээшэ.

— Һөөлшье гэжэ даа. Хамаг юумые мүнөө сагай эрхэ байдалда зохилдуулжа хэхэ хэрэгтэй. Колхоз, совхозуудай ажал хүдэлмэриин һамбаа оложо абарал буулгагдадаг. Түрэ хурим хэхэ үдэрые үзэхэдөө суббото, воскресениидэ һайн байна гэхэш. Тиихэдэ хэншье хүшөөрхэдэггүй.

— Мүн даа.

— Мүниишье мүн. Мүнөөнэй шэнэ барилганууд соогуур баһал юу хээхэн сохигдодог.

— Үшөө.

— Үшөөш олон ааб даа. Алиниие тооложо захадань гарахабши. Архи мяхан, алта мүнгэн манайдаш бии гээшэ.

Ажалһаа хулжажа, амитан зониие мэхэлжэ ябадаг һүүлгүй шоно, һэнгэргүй бандинар зарим нютагуудта бии гээшэ. Иимэ хуурмаг ябадалтаниие зары элирүүлэгты.

Н. Алдаров.

Соведүүдэй хүдэлмэри

Зорилго тодорхойлогдоо

Үнгэрһэн жэлдэ адууһа малаа олоор гарзалуулһан, эхэ малаа ехээр һубайруулһан шалтагаанһаа боложо, аймагай совхоз, колхозууд 1961 ондо ниитын мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые алишье түрэлөөр дүүргээгүй байшоо. Үнгэрхэдөө хонин һүрэгэй, гахайн тоо толгой 1960 онойхиһоо үсөөршэһэн байна гэжэ Сэлэнгын аймагай Соведэй һаяхан болоһон сесси дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Үнэхөөрөөшье Сэлэнгын аймаг 1960 онойхидо орходоо мяха 456 центнерээр, һү 13000 центнерээр, нооһо 465 центнерээр, үндэгэ 177 мянгаар гүрэндэ багаар худалдаһан байна.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ түсэбөө нёдондо алишье талаарнь дүүргэжэ шадаагүй. Энэнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, аймагай олонхи колхозуудта ажалай эмхи журам, жаяг заршам муу. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Поворот тосхондохи бригадын гэшүүдэй хахадынь ниитын ажалда хабаададаггүй. Мүн тэрэ тосхондо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 20 гэшүүд ажаһуудаг. Тэдэнэй олониинь колхоздоо ямаршье ашатай туһатай юумэ хэдэггүй. Хубиингаа ажахы хэмһээ хэтэртэр арьбадхаад лэ байдаг юм. Тиимэ байдал хаража байгаад, тус колхозуудай правленинүүд ямаршье хэмжээ абадаггүй байха юм.

Промышленна предприятинуудые хүтэлбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд мүн лэ энэ сесси дээрэ элирүүлэгдээ. Промкомбинат, архиин завод гэхэ мэтэ нютагай промышленностиин предприятинууд үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэдэггүй, ходол хохидолдо орожо байдаг.

Тус сесси 1962 ондо аймагай арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб, энэ жэлэй бюджет баталан абаа. 1960 оной бюджедэй дүүргэлтые баталаа. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ хараалагдаһан түсэбүүдые бэелүүлхээр бодомжолһон хэмжээ-ябуулганууд энэ сесси дээрэ мүн лэ баталан абтаа.

А. Нагаслаев.

ГЭЭГДЭЛҺЭЭ ЯАГААД ГАРАА ҺЭШ?

...Болоһон лэ суглаа, зүблөөн Прибайкалиин эд хэрэглэгшэдэй союз тухай дурдангүй үнгэрдэггүй юм һэн. Ямараар хүдэлдэг хадань? — гэһэн асуудалда харюусаха ушартай бологдоно. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада дурсагдаһан эмхи Буркоопсоюзай олон тоото эмхинүүд сооһоо эгээл «һүүл барижа» ябадаг болоһон. Тодорхойлон хэлэбэл эд бараа наймаалха түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэхэгүйһөө гадна, «шэхэсээгээ үри шэри» соо һанаа амархан шаагдашанхай һуудаг байгаа бшуу.

Иимэ хайхарамжагүй байдал хаража, мэдэжэ байгаад, аймагай ажалшад хэды болотор тэсэбэ гээшэб? Гүнзэгы таһалдалда ороһон эндэхи хүдэлмэрилэгшэд тэдэниие хооһон гоё үгөөрөө үшөө хэды болотор найдуулха байгааб? Үнгэрэгшэ жэлэй хабаршагаар болоһон пайщигуудай суглаан дээрэ энэ асуудалаар шангахан хөөрэлдөөн болоһон гэхэ. Тиигээд правлениин түрүүлэгшэ байһан нүхэр Макаровые хүдэлмэреэ хангажа шадаагүйнь түлөө ажалһаань сүлөөлөөд, орондонь сэрэгэй албанһаа табигдаһан офицер, коммунист Цырен-Дарма Даширабдановые һунгаһан байгаа.

Эндэхи эд хэрэглэгшэдэй союзай хэрэг ажалайнь муугаар табигдаһан дээрэһээ пайщигууд дэмы һанаата болоогүй, имагтал гээгдэлһээ түрүүшүүлэй зэргэдэ гараха — иимэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй байгаа бшуу. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, саашадаа хуушаараа хүдэлжэ тон болохогүй байһыень шэнээр һунгагдаһан правлениин состав онсолон анхаралдаа абаһан бэлэй.

Түрүүшынгээ алхам тэдэнэр юунһээ эхилээб? Правлениин тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Даширабданов тон түрүүн кадрнуудайнгаа болото шанарыень шэнжэлжэ үзөөд, харюусалгатай участогуудта зүбөөр хүбаарилан табиһан, тиигээд хүдэлмэришэдэйнгөө дунда хүмүүжүүлгын, ойлгуулалмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа ороһон байгаа. Баримталан хэлэбэл сельпо, рыбкооп, ажахы бүхэн туд бүридөө совет худалдаа наймаагаар тодорхой экономико, мүн тэрэ үедэ үргэн ниитын зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан партиин Программын проекттэй гүнзэгыгөөр танилсабад.

Тэрэшэлэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүн һара, квартал бүхэндэ коллективүүдэй суглаан дээрэ согсолон бүридхэдэг, илажа гарагшадта дамжуулгын улаан туг барюулдаг, хүндэлэлэй самбарта бэшэхэһээ гадна, материальна талаарнь урмашуулдаг һэн. Нютагай эмхи зургаануудтай харилсаагаа үргэдхэжэ, илангаяа аймагай Соведэй дэргэдэхи саг үргэлжын худалдаа наймаанай комиссиитай нягтаар ажалладаг болоһон юм.

Дурсагдаһан эдэ хэмжээ-ябуулгануудые ойрын болзорто эрид шууд бэелүүлжэ ороод байхадаа, үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи кварталда эд бараа наймаалха түсэбөө дүүргэжэ шадаһан бэлэй. Тэрээнтэй хамта хаа хаанагүй худалдаа наймаанай гурим һайжарһан, эрид шууд сахигдадаг болоһон юм. Түрүүшын зарим тэды үрэ дүн туйлаад байхадаа, «иихэдээшье дабаан дээрээ гарагдаа» гэжэ тооложо огто болохогүй байһан бшуу. Наймаанда хомор байдаг гэхэ гү, али хододоо хэрэглэмжэдэ байдаг худалдаанай зүйл элбэгжүүлхэ тушаа бодомжолһон, энэ талаар хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Илангаяа холын малшадые хэрэгтэй эд хэрэгсэлээрнь шадаал һаа саг соонь хангажа байхын зорилгоор энээндэ онсо анхарал хандуулагдана. Олондо хүндэтэй, магтаалтай болоһон автолавкын шофёр А. А. Усольцев болон тэндэхи Прибайкалиин рыбкоопой магазин болон бусад энэ хэрэг һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Энэ талаар Первомайскиин сельпо (түрүүлэгшэнь Н. М. Филимонов) магтангүй үнгэрэлтэй бэшэ. Правлениин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө үүсхэлээр ажаһуулгалай хэрэгсэл хангаха нэгэ комбинат, овощехранилищи гэхэ мэтые барижа байнхай. Тэрэшэлэн коммунис ажалай бригада болохын түлөө тэмсэжэ байһан раймагай хүдэлмэрилэгшэд (даагшань нүхэр Гуфайзина) бусадта жэшээ харуулмаар ажаллана.

Долоон жэлэй гурбадахи жэл — 1961 ондо эд хэрэглэгшэдэй союз түсэбһөө гадуур 225 мянган түхэригэй эд бараа ажалшадта худалдаа гэхэ гү, али уялгаяа 106 процент дүүргээ.

Саашанхи ажал хэрэгтээ бүри ехэ амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсөөл.

Д. Колмаков.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Хэн хэзээ хэрэгсээхэ юм?
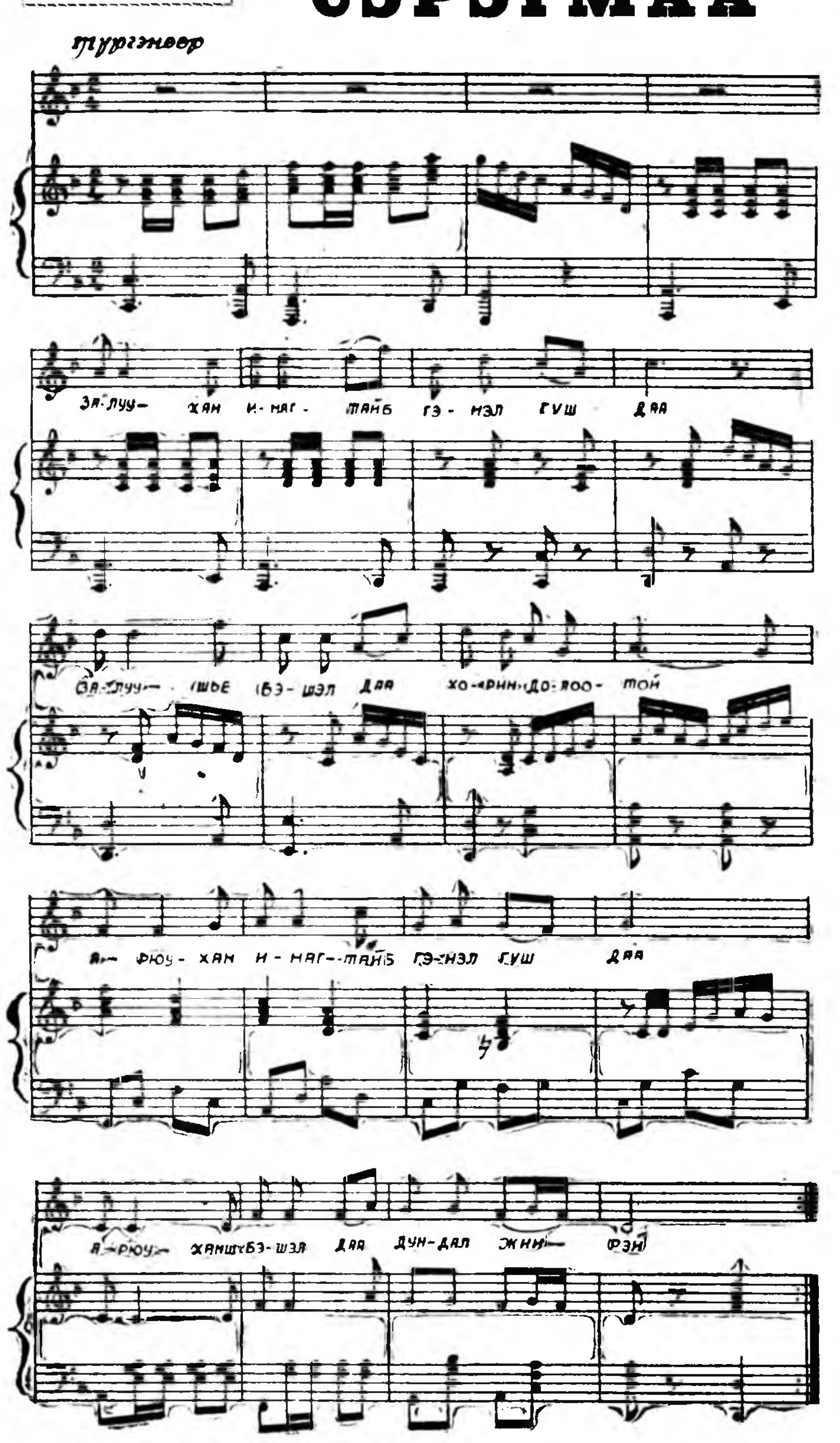
Хэжэнгын совхозой 3-дахи фермын 2-дохи бригадын түб Ородой Адагта соёл культурын ямаршье гуламта үгы. Мүн ажалшадта киношье харуулагданагүй. Эндэ соёл культурын гуламта бии болгохо саг болоо бэшэ гү?

Хори. **Ц. Токтохоев.**

Шэнэ дуунуудһаа

Үгэ, хүгжэмынь Д.-Д. ЖАЛСАРАЕВАЙ

СЭРЭГМАА



Залуухан инагтайб гэнэл гүш даа,
Залуушье бэшэл даа — хорин долоотой.
Арюухан инагтайб гэнэл гүш даа,
Арюуханшье бэшэл даа — дундал жиирэй.
Миниингээ Сэрэгмаае хараһан һайш,
Мэдэхэл байгааш сэбэрхэн гээд.
Хэрбээ дуулахыень дуулаа һаа,
Хэлэхэл байгааш зохидхон гээд.
Сэхыень хэлэһүүб даа нюунгүйгөөр,
Сэрэгмааһаам сэбэрхэн басагад үгы
Ажалдааш, һургуулидааш магтаалтай
Арюухан Сэрэгмаа ханилсантайб.

Һая бии болоһон тохой

Байгалай зүүн урдахи эрьенүүдтэл адли Сэлэнгын адагтахи газарай хурьһэн ходо хүдэлжэ, дээшэ доошоо болошо байдаг юм.

1861 ондо Сэлэнгын адагтахи газар ехээр хүдэлжэ, нуража доошоо шэнгэшэһэн гэхэ. Тиигэжэ тэндэхи Сагаан тала гэжэ нютаг гурбан тосхонуудтаяа, тариалан болон сабшалангуудтаяа Байгалай уһаар хушагдаһан байна. Тиихэдэ газар айхабтар ехээр хүдэлжэ, тэрэнэй дорьбоонһоо болошо, Эрхүү городой һүмын хонхонууд өөһэдөө ханхинажа байгаа юмха. Иигэжэ 200 дүрбэлжэн километр газарта таба метр гүнзэгытэй шэнэ тохой тогтообшуу. Энэ тохойн уһан соо осётр болон бусад олон түрэлэй загаһад ажамидардаг. Тэрэнэй тон түйхэн газарнууд, эльһэн бишиихан аралнуудта сахали болон бусад олон шубууд олоор байрладаг. Тэндэхи хүн зон тахяанай үндэгэнтэй адлирхуу сахалиин үндэгэнүүдые олоор суглуулжа, эдеэндээ хэрэглэдэг байна.

М. Бакутин,
биологическа эрдэмэй кандидат.

Хориин һурагшадай концертнэ бригада

Январь һарын янгинама жабартай үдэшэ һэн. Анаагай совхозой дурбэдэхи фермэ болохо Дээдэ Анаа тосхоной гудамжаар Ильичын лампанууд ялагар хурса гэрэлээрээ һолонго татан яларна. Тэндэхи клубта хүн зон олон.

Энэ үедэ тэрэ һаруул дулаахан клубэй сценые халхалһан хүхэ торгон хүшэгын саанаһаа гоё һайхануу бурят хубсаһатай, хүхюун сомор бэетэй, хубүүд, басагадай гараад лэ ерэхэдэнь альга ташалган болоно.

Арын үндэр модондо
Арюун хүхы донгодоно,
Анаа голой эрьедэ
Ажалша совхоз толорно

гэһэн ирагуу дуунай дүрбэхэтэй хамта бүришье һүртэй шанга альга ташалган нэрьежэ, «Үшөө! үшөө!» гэлдэнэ.

Энэмнай хаанаһаа ерэһэн ямар һонин театр бэ гээд асууха болоо һаа, Ага, Яруунаар айлшалаад, Анаа нютагта арай һаяхан буусан арадтаа алдартай театршье бэшэ, холо оронһоо ябажа концерт наада табидаг ансамбльшье бэшэ, харин оройдоол хорёод гаран модоной газарһаа Хориин аймагай центрһээ ерэһэн, Хориин дунда һургуулиин 7 «а» классай һурагшад байха юм. Энэ классые даагша бурят хэлэнэй багша Дугар Тогтохоевич Арсаланов ба мүн энэ һургуулиин уран зурагай болон бурят дуу хүгжэмэй багша Цыбик Цыбикович Ринчинов хоёрой үүсхэлээр бэлдэгдэһэн һурагшадай концертнэ бригада юм. Һурагшадай энэ бригада хадаа эхэнһээ 7-дохи «а» классай һурагшадаа бүридэһэн юм. Энэ бригадые эмхидхэлгэдэ уран зурагай багша Цыбик Цыбикович Ринчинов горьтойхон хүдэлмэри ябуулаа. Нүхэр Ринчинов бурят хатарай кружок хүтэлбэрилхэ зуураа, «Сугларалшан», «Нүхэсэл», «Жаргал», «Басагадай хатар», «Ёохор» гэхэ мэтэ хатар наадануудые эмхидхээд, мүн хажуугаарнь бурят арадай дуунуудые һурагшадтаа бэлдүүлжэ шудалуулна. Багшанарайнгаа коллектив соохоо лекторнүүдые абажа, Анаагай совхозой фермэнүүд дээгүүр ябажа, һонирхолтой лекци хэжэ, концертнүүдые табижа эхилэнхэй. Тэдэнэрэй концертнэ арба гаран номертой: дуу, хатар, шүлэг, шог зугаа гэхэ мэтэ. Һая Анаагай совхозой нэгэдэхи, дүрбэдэхи фермэнүүдээр айлшалжа, мүн һургуулиин һурагшадта һонирхолтой концерт харуулаа.

— СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ бидэнэр дутын болон холын фермэ, отаранууддаар ябажа, һони-һонин лекци хөөрэлдөө хэжэ, шадаха зэргээрээ концерт харуулжа, шэнэ түл абалгын үедэ хаһа шадалаараа туһалнабди,— гэжэ Цыбик Цыбикович Ринчинов хөөрэнэ.

Ц. Бадмаев.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

★ **Бурноопсоюзай базын** хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэбые 115 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур нэгэ миллион 680 мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоол наймаалаа. Наймаалагшадай дундаһаа Анна Красиковагай хүтэлбэрилдэг таһагайхид шалгарна.

К. ДИМОВ.

★ **Закаменск.** Енгорбойн найман жэлэй һургуулиин һурагшад болон пионернүүд Тимуровэй нэрэмжэтэ команда эмхидхээ. Һүүлэй үедэ тус командынхид нютагайнгаа үбгэжөөлнүүдтэ ошожо, түлеэ тайража үгэдэг болонхой. Энээнһээ гадна 4 тонно түмэрэй хаядаһа, 2,5 тонно үнэһэ, 180 килограмм шубуунай аргал суглуулха, хабартаа хэдэ хэдэн модо һуулгаха гэһэн уялга абаа.

Б. ДОРЖИЕВ.

Манай сбор

Бидэнэр һаяхан «Түрэл Москвамнай» гэһэн темэдэ өөһэдынгөө отрядай сбор үнгэрөөбди. Энэ сбортоо бидэнэр багшатаяа хамта һара шахуу бэлдэбди. Сбороймнгоо дүүрэхэдэ, Москва тухай фотомонтаж гаргагдаа. Линейкэ болоод, рапортаа үгэһэнэймнай һүүлдэ манай багша Дарима Самбуевна һаяхан Москва, Сочи ошоһон тухайгаа хөөрөө. Сибириингээ шэрүүн үбэлтэй Сочиин уларилые сасуулхада угаа һонирхолтой. Москвагай съездын байшан, университет, олон музейнүүдые нюдөөрөө хараһан юм шэнги байгаа. 3-дахи классай һурагшадые сборто уряжа, концерт харуулаабди. Ондоошье классуудһаа улад олоороо ерээд һуугаа һэн. «Москва майская» гэжэ дуу дуулаабди. Жамцуева Светлана «Ракета» гэжэ шүлэг уншаа. Сбороймнгоо һүүлдэ бидэнэр бултадаа ехэ баяртай, хүхюутэй гэр гэртээ харяа һэмди.

А. Цыденов,
Бургалтайн долоон жэлэй һургуулиин 4-дэхи классай һурагша.



Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 31—33, үдэртөө 19—21 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Февралиин 2—3-най үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 30—35, үдэртөө 15—20 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.



Шэнэ гэмтэ үйлэ хэрэгые зайсуул...

Африкын һанал нэгэдэлгын партиин түрүүлэгшэ, Конгын Республикын премьер-министрын орлогшо Антуан Гизенга түбэй засагаархидаар мобутовска парашютистнуудай «Бинза» гэжэ лагерьта хаагдаһан байна. «Тэрэнэй аюулгүй байдалые хангаха» зорилгоор эндэ хаагдаа гэжэ мэдүүлэгдэдэг байха юм. Антуан Гизенгын хуби заяан тухай уласхоорондын түрүү олониитэ һанаа сэдьхэлээ ехээр зобоһон зангаараа. Патрис Лумумбын үнэн сэхэ соратнигые арестовалһыень буруушаалга бүхы түбинүүдтэ улам үргэнөөр болошо байна. Антуан Гизенгые сүлөөлхэ тухай арадууд эрилтэ хэнэ.

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ

Африкын һанал нэгэдэлгын партиһаа парламентын депутат, энэ партиин ударидагшадай нэгэн Томас Мукуиди хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлгэ дамжуулаа. Гизенга тушаа абтаһан хэмжээнүүд хадаа правительствын хуули бусаар зоргоороо орожо байһан мэхэ гохо болоно гэжэ тэрэ тоолоно. Гизенгын мүнөөнэй байдал хадаа наһа бараһан Патрис Лумумбын алуулхын урда тээхи байдалда адлирхуу болоод байна гэжэ онсолон тэмдэглэхэ зуураа, зоргоороо оролгодо эсэс табиха тухай Мукуиди эрид шанга эрилтэ хээ.

«Иимэ мэхэ гохын гаргагдажа байхада, нациин демократическа гол ёһые элитээр эбдэһэн, горьтойгоор доромжолһон эдэ хуули бусын үйлэ хэрэгые буруушаахыень сүлөөтэ дэлхэйе уряалнаб гэжэ Мукуиди түгэсхэлдөө мэдүүлһэн байна.

БЕРЛИН

ГДР-эй германо-африканска бүлгэм мэдүүлгэ толилжо, Антуан Гизенгые хамгаалха хэмжээнүүдые дары түргэнөөр абахыень ООН-иие уряалһан байна.

Германиин Демократическа Республикын хүн зон Конгын арадта талархажа байһанаа элирхэйлнэ. Империализм болон колониализмда эсэргүүсэн, арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө Африкын арадуудай хэжэ байһан тэмсэлые бидэнэр дэмжэнэбди гээд бүлгэм мэдүүлһэн байна.

Патрис Лумумбые — Конгын эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө агуу ехэ тэмсэлшые алагшад, тэдэниие даллалан үмөөрэгшэд шэнэ гэмтэ үйлэ хэрэг бэлэдхэжэ байна. Патрис Лумумбада тохёолдоошо шэнги тиимэ аюул Антуан Гизенгэдэ тохёолдоод байна гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Гизенгые сүлөөлхэ, Конгын арадта бодото эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдал олгохо тухай германо-африканска бүлгэм эрилтэ хэнэ.

Антуан Гизенгые сүлөөлүүлэе

СОФИ

Антуан Гизенгые арестовалһые, Конгын арадай энэ үнэн сэхэ хүбүүе, Патрис Лумумбын соратнигые баһажа, доромжолжо байһые буруушааһан ехэ митингнүүд Болгариин Арадай Республикада болошо байна. Колонизаторнуудай, Конгодохи тэдэнэй туһамаршадай зоргоороо оролгые болюулха, Антуан Гизенгые сүлөөлхэ тухай митингнүүд дээрэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд, алба х... ряашал — газар ... кооперативуудай ... теллигенциин түл... гэн һаналтайгаар...

ЛОНД...

«Антуан Гизен... гэнөөр сүлөөлхэ, ... литическэ эрхы... эрилтэ хэнэбди» ... нуудые сүлөөлхы... лөөнэй Лондондо... циин жэл бүриин... дэ хабаадагшад ... легадууд нэгэн ... люци батала... соонь иигэжэ хэл... рис Лумумбын ... хуби заяан тухай... байһан туладаа К... правительствын ... стрын орлогшо А... гые барижа хааһ... эгээн лэ эрид ш... шаалга конферен... нэ».

Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй пленум

УЛАН-БАТОР, январиин 30. (ТАСС). МОНЦАМЭ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Монголой арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй II пленум 1962 оной январиин 25—27-до болон 29-дэ болоһон байна.

«КПСС-эй XXII съездын дүнгүүд болон МНРП-гэй зорилгонууд» тухай МНРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Ю. Цеденбалай элидхэлые пленум шагнаад, зүбшэн хэлсэһэн байна.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа, МНРП-гэй ЦК-гэй II пленум дэлгэрэнгы шиидхэбэри батала абаа.

Мүн эмхидхэлэй асуудалнуудые пленум хаража үзөө. МНРП-гэй ЦК-гэй пленум хадаа өөрынь гуйлтаар нүхэр Д. Балжиннямые МНРП-гэй ЦК-гэй секретариин уялгаһаа сүлөөлөөд, МНРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой составһаа гаргаа.

МНРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүнээр болон секретаряар нүхэр Д. Тумурочирые пленум һунгаа.

Дж. Кеннеди А. И. Аджубейтэй уулзаба

ВАШИНГТОН, январиин 30. (ТАСС). «Известия» газетын главна редактор А. И. Аджубейтэй США-гэй президент Дж. Кеннеди Сагаан байшан соо мүнөөдэр уулзаа.

Хөөрэлдөөнэй һүүлээр сайлалга болоо. Хэблэлэй асуудалнуудаар Сагаан байшангай секретарь П. Сэлинджер, «СССР» гэжэ журналай редактор Г. Н. Большаков сайлалга дээрэ байлсаа.



Ю. Гагарин Каирта ошоод б...

КАИР, январиин 30. (ТАСС). ОАР-ай вице-президент, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша маршал Абдель Хаким Амерай уряалаар советскэ нэгэдэхи космонавт Ю. А. Гагарин Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада долоон хоногоор айлшалхаяа үсэгэлдэр үдын хойно эндэ ерээ гэжэ мэдээсэгдээ һэн. ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насерые түлөөлэн ОАР-ай вице-президент Камаль Эд-Дин Хусейн, Каирай губернатор Салах Дессуки, ОАР-ай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй болон агаарһаа хамгаалха сэрэгүүдэй командалагша авиациин маршал Мухаммед Сидки Махмуд, Ю. А. Гагаринние угтахын тулада байгуулагдаһан хүндэтэ тусхай түлөөлэлгын газарай гэшүүд, ОАР-ай олониитын, радио болон телевидениин олон тоото түлөөлэгшэд, нютагай болон харин оронуудай корреспондентнүүд советскэ космонавтые угтахын тулада Каирай Алмаза гэжэ сэрэгэй аэродром дээрэ ерээ.

Советскэ нэгэдэхи космонавтын угтамжада зорюулагдан, ОАР-ай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдһээ аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан байгаа. Аэродром шадарай үйлсэнүүд болон талмайнууд Советскэ Союзай, ОАР-ай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй байба.

Аэродром дээрэ сугларһан олон түмэн хүн зон советскэ космонавтые угаа... тайгаар, удаан с... ташан угтаа. Һу... радаг араб ух... Каиртахи советск... гаануудай хүдэлм... үхибүүд Ю. А. Г... гамал сэсэгүүдые...

СССР-һээ ОАР... элшэн сайд В. ... ОАР-тахи советск... гаануудай хүдэл... тэдэнэй гэр бүлы... циалис болон б... дай дипломатичес... гын зурагаануудые... шонор болон тэдэ... рилэгшэд, советск... тые угталсаа.

Ерэһэнэйнгээ һү... Гагарин республи... бын ордондо ош... айлшадайнь дэбт... лэл хээ.

Үдэшэнь ОАР-... сэрэгэй хүсэнүүдэ... лагша авиациин ... хаммед Сидки М... эй зэбсэгтэ хүсэ... соо обед хэжэ, ... монавтые хүндэлэ...

Каирай газетэн... гаринай фото-зур... лилно. Советскэ... космонавтда зор... муд Тевфик гэгш... лэн дээрэ бэш... «Аль-Ахбар» газ... байна.

Бурят дуунууд тухай хэдэн һанамжанууд

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшад Н. Н. Тихонов, Л. К. Книппер, Б. С. Майзель, композиторнууд С. Н. Ряузов, Л. Б. Степанов болон бусад — урданһаа өөһэдынгөө зохёолой ажалые бурят хүгжэмтэй холбоһон мэргэжэлтэд—мүнөө хабаадуулагданагүй. Тус тус үе сагтаа тэдэнэр ямар һайхан бурят дуунуудые бэшээ һэм?! Тиихэдэ бурят темэ дээрэ В. Соловьев-Седой гэгшын бэшэһэн «Милициин сержант» («Адуушанай дуун» гэжэ фильмдэ), Д. Покрассай «Байгалай толон» гэжэ ород дуунууд бүхы орон соомнай дэлгэрэнхэй! Зүгөөр, грузинска «Сулико», «Казахска вальс», татарска «Ленин тухай дуун» мэтын ямаршье яһатанай дуулахада таатай, зүрхэ хүдэлгэмэ, үргэн далайсатай интернациональна, бурят угтай дуун манай композиторнууд болон поэдүүдэй бэлиг сооһоо түрөөдүй байхань халагламаар. Харин энэ талаар түрүүшын лэ үшөөл сүмүүхэн туршалгые Б. Ямпилов, В. Маймескул, А. Кудрявцев гэгшэдэй хэжэ захалааниинь тоншье һаа һайшаалтай: Х. Намсараевай үгэдэ Б. Ямпиловай бэшэһэн «Магтанам» («Славлю я...»), минии үгэнүүдтэ В. Маймескулэй зохёоһон «Одон мүшэтэ вальс» («Звездный вальс»), А. Кудрявцевай найруулһан «Мойһон» («Черемуха») гэдэг дуунууд мүн ород хэлэн дээрэ дуулагдадаг болошо байна. Мүн хамта ородһоо оршуулагдаһан дуунуудай зарьманиинь бурядаар дуулагдадаг болоһониинь һайн.

Манай эндэ хүгжэмэй шүүмжэлэл гэжэ үгы шахуу. Дуу хүгжэмэй шэнжэлэл, мэргэжэлтэй шүүмжэлэл манай композиторнуудта, илангаяа залуу хүгжэмшэдтэ, туһа болохоор хэгдэдэггүй. Энэ талаар мүнөө нээгдэхэеэ байһан Бурядай композиторнуудай холбооной пленум эрид хубилалта хэхэ ушартай.

Эндэ эгээл шухалань юуб гэхэдэ, манай элитэ композиторнууд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабариие, эрдэм мэдэсые эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлхэ, хүгжэм зохёохо бэлигтэй залуушуулые олоор хүмүүжүүлхэ, тэдээндэ үдэр бүриин бодото туһаламжа үзүүлхэ дээрэһээ уруу харалтагүйгөөр тэдээнтэеэ зэргэ алхалсан, тэдээнээ дээшэнь татаха ёһотой. Манай композиторнуудай холбоон — гурба-дүрбэн хүнһөө бүридэһэн «Хабата бүлэг» гүүлэжэ, зоной дунда нэршэшэһэн хадаа залуу хүгжэмшэдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ, мүн ооһэдөө һуралсаха, нарижаха ябадалаа үнэн хэрэг дээрэ үрэ гарахаар эрхилхэ уялгатай!

3. Ганса нэгэн хүндэ шүтэхэ ябадал хадаа мүн дуу хүгжэмэй зохёол дээрэ ехэхэн хоро хүнэгөөл хүргэһэн байгаа. Тиин мүнөө тэрээнэй хойшолонгуудые сүм усадхахын хойноһоо бултааран эршэмтэйгээр оролсохо ёһотойбди. Зүгөөр энээниие ойро зуурын кампани болгожо, яарал соогуур удхыень гажаажа болохогүй. Нэгэ мэдээжэ дууша артист ходо дуулажа дүршэшэһэн дуунайнгаа гансал үгыень заһажа, «Ленин, шамдаа дуратайб ехээр» гэжэ дуулахаяа радиодо ерээ һэн. Иимэшүү түхэлтэй «заһабари» зарим хуушан дуунуудта оруулаад лэ дуулахада болохо юм шэнгеэр һанаха тон буруу.

Эндэ, хамагай түрүүн, дуунуудайнгаа тематикые үргэдхэхэ зэргэтэйбди. Коммунизм байгуулагшадай үдэр бүриин алибаа ажал хүдэлмэриие, амаралта сэнгэлгые, хүсэл эрмэлзэлые уран һайханаар үнэн бодото дээрэ харуулһан, зүрхэ сэдьхэл татама согтой эгэшэг дуунууд арад түмэндэ хэрэгтэй. Тиимэ байхалаар, бидэнэр илангаяа һүүлэй үедэ элдэб хүнгэн шанартай эстрадна дуунуудые, шог ёгто аялгануудые дан олодуулна аа гүбди гэжэ һанамаар болоо. Харин коммунистическэ парти тухай хуушарантажа байһан хоёрхон лэ хоровой дуутайбди (Д. Жалсараев, Ц. Жимбиевэй үгэнүүдтэ бэшэһэн Д. Аюшеевэй, Ж. Батуевай дуунууд), тиихэдэ Ленин багша тухай нэгэшье мүртэй дуун үгы байһаниинь тэсэжэ баймаар бэшэ! Энэ хадаа манай композиторнуудай эндүүтэй хэрэг, дары заһахаар, үгэ хүүргүй заларуулхаар хэрэг мүн. Энээндэ Культурын министерство уран зохёолшодой холбоон, радиокомитет, түбхын түрүүн композиторнуудай холбоон мэнэ гэһээр эрид хэмжээ абаха уялгатай.

4. Эсэстэ, бэшэһэн дуунуудаа олон түмэнэй һонорто хүргэхэ, зоной дунда нэбтэрүүлэн тарааха ябадал дээрэ тобшохоноор тогтоё.

Шэнэ үгэ бэшэгдээд, шэнэ хүгжэм зохёогдоод, шэнэ дуун абтажа түлэгдөөд, Культурын министерствын гү, радиокомитедэй стол дээрэ бууба гэе. Тиигээд саашаа? Саашаа «үнэн үгэ—үхэрһөө хашан» гэһэнэй удхатай болодог. Дуушад тэрээниие абажа, һуража, репертуараа шэнэлжэ, зондо дуулажа үгэхэ болоходоо, ехэл хашардаг. Зариманиинь сүлөөгүйбди гэхэ; зариманиинь— орёо хүндэ дуун, хоолойдомни тааранагүй гэжэ шалтаг бариха; хоороор дуулаха гэхэдэ—бүри эзэниингье олдохоёо болишодог. Хараад үзэгты: үнгэрөөшэ жэл Культурын министерство хорёод һайса гаран дуу захижа гү, али шэлэжэ абаа, теэд тэдээнэйнь миил дүрбэ-табаниинь дуулагдаа. Радиокомитет үнгэрөөшэ жэлэй һүүлшын хахад соо 28 дуу захижа бэшүүлээ. Тэдээнэйнь арайхан 7—8-ниинь дуулагдаа. Бэшэ дүшэ гараниинь саарһан дээрээ шарлажа хэбтэнэ.

Урдань радиогоор ходо хэгдэдэг байһан «Дуулая, нүхэд» гэжэ дамжуулга мүнөө жэл мүхэшөө: радиогоор һураха дуунуудтай боломсоороо, һуралсалай дамжуулга болюулжархиһаниинь гайхалтай. Нёдондо Культурын министерстводэ искусствын ажалтанай үргэн дэлгэр зүблөөн болошо, дуу бэшэхэ тухай шантаар, тодорхойгоор хөөрэлдэһэн байгаа. Тиихэдээ бэшэгдэһэн дуунуудые тусгаар плакат болгон хэблэхэбди гэжэ, Москваһаа эльгээгдэһэн гоё-гоё дуун-плакадуудые дэлгээн харуулжа байгаа бэлэй. Мүнөө тэдэнь мартагдашоо. Үнгэрөөшэ жэлэй декабриин 31 болотор гэжэ шэнэ дуунай конкурс соносхогдоһон аад, мүнөө тэрээнээ аяар энэ жэлэй август хүрэтэр һунаажархёо.

Шэнэ дуунууд удаа дараалан гарадаг «Эстрадна согсолборинуудташье», «Байгал» журналдашье, республиканска газетэнүүд дээгүүршье үсөөн толилогдодог. Харин номой хэблэл композиторнуудай дуунуудай тус тус согсолборинуудые жэл бүри хэблэдэг, гэбэшье үнеэхил гурбан томошуулһаа бэшэн тиимэ хубида хүртэдэггүй.

Тиихэдэ манай гүрэнэй ансамблиин, театрын хоорой болон манай дуушадай репертуар мүнөө хүрэтэр тон үгытэй, нэгэл янзын байһаар. Тиимэл хадань мүнөө аймаг бүри ябахада, «артистнууднай бодоод лэ боро даагаяа даяна» гэлсэжэ зэбүүрхэн һуудаг, мүн редакци, радиодо бэшэг эльгээдэг юм. Лхасаран Линховоин үнинэйл «Ахай Дамбын Дугардааниие» татаһаар; Бадма Балдаков «Байсын шулуу» мүлиһөөр удаанай; Вера Лыгденова «Арбанхан найматай бэшэхэн аад» гэһээр нилээн болоо; Надежда Петровагай дуулахада гансал аялгаһаа бэшэ, үгэнь ойлгогдодоггүй зандаа; Цырен Хоборков «Түнхэнэйнгөө ёохор» хуурдан дуулаһаар.... Гүрэнэй дуу ба хатарай ансамбль «Колхозой сюитээр» хашараадаг болонхой, тиихэдэ театрын хоор имагтал ехэ үдэрнүүдые угтуулан композиторнуудай зохёоһон кантатануудые нэгэ хоёр дуулаад лэ дүүрэдэг.

Иигэжэ дуу хүгжэм арадай дунда нэбтэрүүлхэ гэжэ юун гээшэб?!

Бурят дуу хүгжэм зохёолгодо, тэрээниие дэлгэрүүлхэ ябадалда тохёолдодог журамгүй байдалые гуримшуулха тухай асуудалнууд олониитын анхаралые бэе тээшээ татаһаар үнинэй.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

Редактор
Ц. Ц. Ц...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленина... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ре... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийн... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и совет... тельства — 47-59, промышленности и транспорта, ... —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоро... отдел переводов и корректорская — 35-95. бух... 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ... АССР.

Н00587.